

«На підтанцювці» в бункера

Знищена ГЕС у
воєнно-політичній
ескалації
та дзеркалі
міжнародної
політики
» стор. 5

Каховська катастрофа: спроба перших підсумків і попереднього прогнозу

Наслідки злочину російських військових є наймасштабнішою рукотворною екологічною катастрофою нашого часу
» стор. 6—7

«Дайте людям емоції»

У першому матчі з новим тренером національна команда України не втримала перемогу над збірною Німеччини
» стор. 15

Україна молода

Середа, 14 червня 2023 року

№24 (5936)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 36,568 грн
1 € = 39,357 грн

Викривлена реальність

Дезінформатори, що годуються з рук кремля, використовують алгоритми, які управляють реакцією на їхню брехню

» стор. 8

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на друге півріччя

стор. 10

Олександр Коваленко
військово-політичний оглядач

«Діють СОУ невеликими мобільними штурмовими групами, на броневих автомобілях або легкоброньованій техніці. Це свідчить і про те, що це не основні ударні сили. Йдеться, найвірогідніше, про розвідку боєм на «максималках» із перевиконаними завданнями».

■ МУЗЕЙНИЙ ПРОВУЛОК

Славне місто — Фенікс

Як за 30 років історико-культурний заповідник відродив Батурин

«Гетьмани. Молитва за Україну». Батурин.
Фото з фейсбук-сторінки MD-Ukraine.

ТЕТЯНА РУДЕНКО

Особливий для відродження справжньої історії України історико-культурний заповідник відзначає ювілей — 14 червня виповнюється 30 років від дня заснування у Батурині «Гетьманської столиці». Нині це один із трьох національних заповідників Чернігівщини та один із 65 — України, однак унікальний. Бо розвінчує російську брехню про трагедію 1708 року, коли за наказом Петра I в Батурині було знищено близько 16 тисяч українців за те, що Іван Мазепа задекларував перед тим європейський вибір.

Нагадаємо, у велику суботу перед Великоднем, 10 квітня 2004 року, на території цитаделі відбулося урочисте відкриття пам'ятника жертвам Батуринської трагедії — установили скорботний хрест. Біля його підніжжя було перепоховано останки жертв, знайдені під час проведення археологічних досліджень у центральній частині міста. Ініціатором встановлення цього пам'ятника, як і створення та розвитку заповідника, був Віктор Ющенко, який і донині опікується Батурином.

У 2008 році, поряд із цитаделлю та Музеєм археології, з'явився майдан Гетьманської слави. Щоденно дбайливо доглянутий працівниками заповідника, він дарує кожному відвідувачу особливу атмосферу гордості за Україну та її славне історичне минуле. Знаковою скульптурною композицією став пам'ятник «Гетьмани. Молитва за Україну» (урочисте відкриття відбулося 22 січня 2009 року), який поєднує постаті п'яти достойників нашої держави — гетьманів, діяльність яких була пов'язана з Батурином: Дем'яна Ігнатовича, Івана Самойловича, Івана Мазепи, Пилипа Орлика та Кирила Розумовського. Це нагадує могутні образи єдності та боротьби за незалежність України.

Головною окрасою, візитною карткою та символом Батурина багато хто називає палац гетьмана Кирила Розумовського, пам'ятку доби класицизму національного значення.

Відновлений парк біля палацу нині — це тисячі троянд, 130 саджанців туї західної. Ці висаджені у 2009 році рослини і дерева об'єднують в одне ціле палац і флігелі, а липові алеї гетьманського парку створюють атмосферу величчя й неймовірної краси історичного середовища часів Розумовського. Відтворено все за схемою генерального плану палацово-паркового ансамблю XIX століття на площі 9,08 га.

В іншій частині Батурина, біля цитаделі, розташована Воскресенська церква — усипальниця гетьмана України Кирила Розумовського (1728–1803), визначна храмова будівля доби високого класицизму.

Музей археології Батурина розташований у пам'ятці архітектури місцевого значення — Воскресенській церковно-парафіяльній школі, спорудженій у 1904 році. Реставрували будівлю в 2005–2008 роках.

Знайомство з містом тут починають із розрізу культурних шарів, які зберігає земля. Найвизначнішою є третя «чорно-попеляста смуга — це сліди спалення» Гетьманської столиці російським військом у 1708 році.

Найновіший музейний об'єкт «Гетьманської столиці» відкритий у червні 2021 року та розташований теж поряд із цитаделлю Батуринської фортеці. Це музейний комплекс «Козацький двір» — реконструкція історичного середовища Батурина постгетьманського періоду. Ідея колективу заповідника створити цей інтерпретаційний музей була підтримана благодійником Євгеном Суром, який у 2015 році подарував історико-культурному заповіднику будинок та надав фінансову допомогу для облаштування в ньому музейного простору.

У постійному користуванні заповідника перебуває 12 земельних ділянок загальною площею 31,7 га, на його балансі — 35 пам'яток, з них 5 пам'яток національного і 4 — місцевого значення. І поруч — прекрасний Сейм. Тож це великий простір, який дає змогу пізнати на різних майданчиках свою історію.

До речі, вже 10 років на базі заповідника щорічно проводиться обласний музичний фестиваль-конкурс молодих виконавців імені Андрія Розумовського. Із 2015-го на постійній основі функціонує історичний гурток «Батуринський канцелярський курінь», із 2017-го — щорічний дитячий мистецький конкурс «РОЗУМ-fest». ■

■ НА ФРОНТІ

Розвідка з боєм

За тиждень наші звільнили від орків сім населених пунктів, прорвавши укріплені ворожі лінії оборони

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Кілька днів поспіль Генштаб ЗСУ тримав у суворій таємниці перші наступальні дії штурмових бригад. У результаті інформаційний вакуум враз заповнили рупори рашистської пропаганди, створюючи ефект повної перемоги над українською армією. Маленьке победобесіє влаштували у телевізорі навіть путін з шойгу, втішачись фейковою перемогою.

Утім їхня радість тривала недовго. Уже в понеділок стало відомо, що рашисти дійсно чинять по всій лінії фронту шалений опір, але українські війська продовжують звільняти від них свою землю одразу на двох напрямках — Донецькому і Таврійському.

У вівторок з'явився і розширений перелік деокупованих населених пунктів загальною площею 90 квадратних кілометрів. Це Лобкове, Левадне, Новодарівка, Нескучне, Сторожеве, Макарівка, Благодатне. На сьогодні вільних територій може бути вже й більше, оскільки інформація про свої успіхи в Генштабі озвучують після того, як над селом гарантовано майорить український прапор.

Деякі подробиці про тактику ЗСУ розкрив військово-полі-

тичний оглядач Олександр Коваленко. «Діють СОУ (Сили оборони України) невеликими мобільними штурмовими групами, на броневих автомобілях або легкоброньованій техніці. Це свідчить і про те, що це не основні ударні сили, — сказав він. — Йдеться, найвірогідніше, про розвідку боєм на «максималках» із перевиконаними завданнями. Отож можна зробити вельми очікуваний висновок: усе тільки починається».

Втішну новину у своєму телеграм-каналі розмістив також бригадний генерал, командувач оперативного-стратегічного угруповання військ «Таврія» Олександр Тарнавський. Він зазначив, що інтенсивні бої на цьому напрямку продовжуються. Лише за одну добу підрозділи ракетних військ та артилерії виконали тут 1 тис. 431 вогневе завдання. У результаті втрати ворога вбитими і пораненими становлять майже чотири роти. Окупанти втратили 25 одиниць військової техніки.

Важкі бої цими днями тривають і на Бахмутському напрямку. Кілька тижнів тому ватажок терористів з ПВК «Вагнер» пригожин рапортував про повний контроль над містом. А сьогодні, за даними Генштабу ЗСУ, звідси

щодня вивозять по пів сотні тяжко поранених орків до військового госпіталю в Ростовській області. Цей шпиталь давно переповнений, тому медперсонал не встигає надавати всім медичну допомогу.

У свою чергу 59-та бригада імені Якова Гандзюка відсунула лінію фронту, захопивши ворожу позицію на Авдіївському напрямку. Сміливість наших воїнів наводить жах на ворога, тому орки змушені відступати. «Наші війська, бригади, які обороняють Авдіївку, зараз перейшли через контракти в наступальні дії й рухаються в бік Донецька. Невеликими групами», — повідомив військового експерта Роман Світан.

Епіцентром найзапекліших боїв стало також село Оріхове, а на Запоріжжі — місто Токмак. Саме до цих населених пунктів після підризу Каховської ГЕС окупанти переправили з Херсонського напрямку свою 20-тисячну армію. Цей марш-кидок красномовно розкрив причину влаштованого екоциду. Наразі там працюють артилерія та далекобійні засоби ураження. Окрім того, від Мелітополя до Токмака і від Токмака до Василівки ЗСУ активно знищують постачання росіян. Окупанти зазнають великих втрат. ■

■ МУЖНІСТЬ

Діти наближають перемогу

Вісім дитячих героїчних історій супротиву російським нападникам

Євдокія ФЕЩЕНКО

Удруге відбулася благодійна акція «Діти-герої». Її мета — відзначити юних українців, які виявили мужність, відвагу в небезпечних ситуаціях. Лауреатами стали ті, хто постраждав від російської агресії, але продовжують усіма силами підтримувати Україну та наближати її перемогу.

На церемонії в Міністерстві внутрішніх справ нагородили вісьмох хлопчиків і дівчаток. І кожна історія — унікальна, спричинені путінською війною, боєм і переживаннями та стійкістю неповнолітніх громадян України. Тож знайомимося.

Чемпіонка-гімнастка з Чорноморська — Олександра Паскаль під час ворожого ракетного обстрілу втратила ногу. Дівчинка пройшла тривалу реабілітацію, після чого повернулася до тренувань із художньої гімнастики. Вона

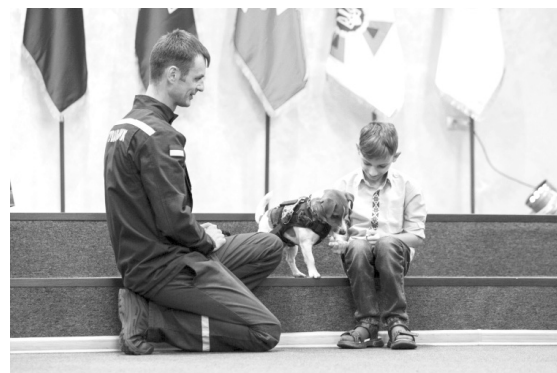
виступає з протезом та мріє виграти Олімпійське золото.

10-річний Нікіта Савічев із Сум і 12-річний полтавець Олександр Дем'яненко не побоялись пожежі й допомогли врятувати менших братів і сестер із вогняної пастки, поки до їхнього будинку поспішали рятувальники.

Юний художник із Білої Церкви Арсен Аджубей має аутизм, але, попри це, допомагає українському війську. Він малює картини та продає їх разом із батьками. Усі кошти відправляють ЗСУ.

Семирічна Соломія Реут, чий тато в ЗСУ, в Дніпрі грає на сопілці й таким чином збирає гроші для потреб українських захисників, що відбивають російську агресію. Завдяки дівчинці вдалося закрити вже не один збір.

17-річний Валентин Чорний із Київщини на початку повномасштабного вторг-

Богдан Печений із Бахмута зі службовим псом Патроном.
Фото МВС України.

нення приєднався до бійців Державної прикордонної служби. Він без вагань запропонував службовцям свою допомогу. Хлопець, який мріє стати військовим, з охоронцями кордону 168 днів допомагав копати окопи та слідкувати за ситуацією навколо.

Ще серед нагороджених Костя Орехов із Великої Димерки. На Київщині під час падіння хвоста ракети «Ураган» він вивів у безпечне місце дідуся та бабусю. Так їм вдалося врятувати-

ся від завалу будинку.

Безстрашний і Богдан Печений із Бахмута. У 9-річного хлопця батьки загинули в центрі рідного міста через російський снаряд. Це сталося у жовтні 2022 року. Син не повірив у втрату й уночі на велосипеді поїхав на місце трагедії. Їхав під свистом куль в один із найнебезпечніших районів, як потім стало відомо, щоб попрощатися з вітчимою та вагітною мамою. Нині Богдан мріє стати захисником України. ■

ОСВІТА

Дзвоник із повітряною тривоگو

Війна не здатна забрати шкільне свято у дітей

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Цього року далеко не всі 11-класники матимуть змогу прощатися зі шкільними стінами під святкові акорди випускного. Багато хто з учнів і досі залишається за кордоном, а в чималій кількості старшокласників через ракетні обстріли немає рідного класу взагалі. Саме тому в Міністерстві освіти дозволили кожному навчальному закладу обирати свій варіант святкування, враховуючи ситуацію, що склалася в їхньому регіоні.

На Хрещатику в Черкасах іще 9 червня відбувся марш випускників. У столиці департамент освіти і науки КМДА рекомендував провести свято останнього дзвоника 16 червня. Атестати випускникам вручатимуть 21-23 червня. У п'ятницю, 24 червня, пройдуть випускні бали у тих школах, де це можливо. Як повідомив заступник міністра освіти і науки України Андрій Вітренко, наразі МОН рекомендує військовим адміністраціям та школам зважати на безпекову ситуацію та організовувати урочистості відповідно до вимог воєнного стану. «Ми впевнені, що великі святкування у воєнний час є недоречні, — сказав він. — Але й дитинство в дітей забирати не треба».

Минулого тижня в Україні також стартувала основна сесія Національного мультипредметного тесту (НМТ), що на час дії воєнного стану прийшов на зміну колишньому ЗНО (зовнішньому незалежному оцінюванню). Триватиме від 5-го до 23 червня. Випускники, які не встигнуть потрапити на перший етап, зможуть скласти цей же іспит у період додаткової сесії — з 11-го по

У Черкасах марш випускників відбувся 9 червня.
Фото Сніжани КАЛЮЖНОЇ з сайту suspilne.media.

24 липня. Цього року знання оцінюють з двох основних предметів — української мови та математики, а також одного на власний вибір: історія України, іноземна мова (англійська, німецька, французька або іспанська), біологія, фізика та хімія.

Як показала практика першого тижня проведення НМТ, не всі учні добре ознайомилися з умовами складання іспиту. Чимало випускників покинули аудиторію до завершення сесії. Були й такі, хто намагався знайти відповіді за допомогою телефону, тому їх позбавили права залишитися в аудиторії.

Загалом вступники 2023 року зможуть подати до двадцяти заяв у сукупності на різні факультети вишів, але тільки п'ять із них — на бюджетні місця. Якщо абітурієнт хоче претендувати на державне фінансування, то має скласти НМТ щонайменше на 130 балів.

Через війну багато випускників, які зареєстровані та перебувають на

тимчасово окупованій території, можуть вступити до вишу дистанційно. Їм також необов'язково писати тести. «НМТ не буде проводитися онлайн, як і не буде проводитися на ТОТ, — повідомила заступниця директора Українського центру оцінювання якості освіти Тетяна Вакуленко. — Водночас абітурієнти з ТОТ зможуть, як і минулого року, вступати без результатів НМТ за спеціальною процедурою».

У Міністерстві освіти також визначили перелік спеціальностей, які наразі вкрай необхідні країні, тому матимуть певну підтримку у формі більш вигідного нарахування балів. Також заклади вищої освіти можуть самостійно перерозподіляти максимальні обсяги державного замовлення з будь-яких спеціальностей на користь затребуваних. У списку потрібних — учителі, будівельники, інженери, енергетики, транспортники, приладобудівники, фахівці з природничих наук. ■

ЧАС «Т»

Драматичні «Комедіанти» на Подолі

Вистава з Богданом Бенюком у головній ролі показує сприйняття війни акторами

У ролі актора старшого покоління в «Комедіантах» — Богдан Бенюк.

Фото надане Театром.

Валентина ГРИГОРЕНКО

Коли понад рік точиться повномасштабна війна, а бойові дії й тимчасово окуповані російським нападником українські території — це реальність у країні понад дев'ять років, то люди творчих мирних професій публічно рефлектують про своє бачення і ставлення до всіх трагічних і героїчних подій.

У київському Театрі на Подолі показали прем'єру вистави «Комедіанти», щоб через сценічні образи трохи розповісти про себе: тих, хто лишається в тилу й чий близькі опиняються на передовій.

Версія п'єси відомого грузинського режисера Автанділа Варсімашвілі адаптована до наших реалій, у яких хтось воює, інший про це інформує, а більшість акторів продовжує служіння. І це слово — ні блюзнірство, ні кон'юнктура, бо акторську гру довгий час було прийнято називати саме служінням Театру.

Ідея постановки версії Автанділа Варсімашвілі з'явилася в народного артиста Богдана Бенюка, який у листопаді минулого року очолив київський Театр на Подолі. Відомий актор театру і кіно зіграв головного героя постановки — Михайла, який іронічно-ностальгійно згадує, які черги стояли за квитками на його вистави, провідного артиста українського театру. Його внук-актор — десь у районі Краматорська, а внучка з таким доречним нині ім'ям Віра — єдина, хто з трьох поколінь родини не обрала за професією театральну сцену, натомість стала журналісткою. Михайло підтримує всіх рідних, сина й невістку — словом, усмішкою, жартом, навіть коли десь поряд тимчасова окупація і з телевізора лунуть невтішні новини.

У «Комедіантах» зіграно кілька акторських типажів: того, хто гратиме на сцені за будь-яких умов, а свої переживання топтиме у спиртному; тієї, хто якось намагається витягувати всю сім'ю з безнадійної рутини воєнного часу, чи не найбільше потребуючи підтримки — бо мати сина, який у ЗСУ; літнього романтика й скептика одночасно, чие серце не витримає бажаного побачення з улюбленою сценою...

Комедіанта-сина Леся зіграв Георгій Хостікоєв (так, син Анатолія Хостікоєва). У нього ніби вивернута душа, хоча поведінка така, переважно хмельна, що донька то каже, що він — найкращий тато, то обзиває скотиною.

Середнього віку герой вдягає смішний ніс клоуна, аби ніхто не побачив глибини переживань і невдоволення собою. Врешті-решт він одягне правильно піджак і разом з дружиною, уже не вимірюючи ступінь її таланту, остаточно вирішить і далі робити те, що вмیه робити найкраще.

Ніби вистава у виставі — хореографічна притча про комедіанта, який потрапив у монастир, поставлена Ольгою Семьошкіною. Актори моляться Богу, граючи перед ним свої ролі...

«Життя комедіанта позбавлене пафосу. Найважливіше в ньому — сцена. Реальність зі своїми болями, втратами, злиднями не має значення. Навіть війна не має. У тебе може не бути дому, та театр — завжди прихисток та єдиний сенс існування. Бо як же інакше пережити втрату свого сина, який для держави став героєм», — такий супровід дає виставі Театр на Подолі. ■

СТИХІЯ

«Водний напад» на Східницю

Влада Львівщини обіцяє відновити розмиті дороги до 1 липня

Людмила НІКІТЕНКО

Після того як через потужні зливи та стікання гірських річок зазнали стихійного лиха два райони Львівщини — Дрогобицький і Стрийський, в обласній військовій адміністрації відбулося термінове засідання обласної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій. Її висновок: паводок стався через забруднення водойм.

Минулої суботи, 10 червня, сильна злива за якихось пів години підняла рівень води у місцевій річці Східничанці на півтора метра, і та вийшла з берегів по всій протяжності та розмила їх. Потік був такої сили, що зносив усе на своєму шляху. Вода затопила у Східниці 6 вулиць, близько 100 житлових будинків, 10 готелів, 11 магазинів, 15 автомобілів та пошкодила 5 місцевих мостів. Селище тимчасово залишилося без газу, електрики та водопостачання. Найбільше від стихійного лиха постраждав відомий курорт Східниця у Дрогобицькому районі. Підрозділам ДСНС вдалося врятувати 45 осіб, з них 8 дітей.

Із заповідника Тустань, який за кілька кілометрів від Східниці, де тривав чемпіонат України зі спортивного гірського туризму, рятувальники евакуювали 60 людей. Серед них було 44 дитини. Дев'ять сіл, туристичні комплекси й бази залишилися без доступу до медичної допомоги, тому бригаду екстреної служби розмістили в школі села Новий Кропивник.

Зливами розмила дороги та мос-

Стихія наробила лиха на території відомого курорту Східниця.
Фото з фейсбуку.

ти в обох районах. Зокрема, вода пошкодила три мости східницької громади, тож був відсутній звичний доїзд до 16 населених пунктів. У Перепростині не можна було дістатися до 50 житлових будинків.

«Щоб пошкоджені ділянки доріг не несли загрози для життя та здоров'я людей, на місцях ситуацію контролюють дорожники, фахівці ДСНС та правоохоронці», — констатує очільник Львівщини Максим Козицький. Наслідки негоди ліквідували 91 надзвичайник та 18 одиниць спецтехніки, зокрема два снігоболотоходи «Богун» та 10 плавзасобів.

До 14 червня мають завершити обсте-

ження зруйнованих чи пошкоджених будівель та споруд, установити розміри завданих збитків і визначити обсяги коштів, необхідних для їх відновлення. До 1 липня відповідним службам доручили вжити заходів для відновлення, зокрема, пошкоджених доріг. Якщо треба — рекомендують готувати звернення до Кабміну стосовно надання допомоги з держбюджету на ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації природного характеру.

Тим часом басейнове управління водних ресурсів річок Західного Бугу та Сяну має невідкладно організувати та провести розчищення русла річки Східничанки. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

Вітчизняна політика цілком замінює Україні Голлівуд. І за запалом політичних шоу, і за кількістю акторів, можна було б сказати, успішно, якби ми не були в стані такої жорстокої війни. І якби ці актори, більшість із 450 котрих своїми депутатськими мандатами не визначали не лише настроїв, а й майбутнє та сьогоднішнє виживання іншим понад сорока (є вже нові цифри, що нас усього 27 млн) мільйонам своїх співвітчизників.

Це гримаси демократії чи ідіотизм виборців?

І наразі йдеться не про мутантів у політиці та у фракціях, а про тих, хто з самого початку нічого не приховував і на кого не розповсюджується жодне законодавство.

Підірвана дамба Каховської ГЕС не тільки ще раз виставила напоказ те, що ця трагедія може спричинити ланцюг нових катастроф і стати реальною, а не гіпотетичною проблемою України й усього світу, а й ще більше оголила наші внутрішньополітичні, схоже, невідомі підводні камені.

У перші хвилини трагедії світ показав недовіру до українського трактування російського теракту в Каховці через неоднозначні оцінки в ЗМІ різних країн.

Зерно недовіри й у конфліктах нинішньої внутрішньої політики. Зараз, напевне, Порошенку й Зеленському потрібно було б вийти у світ зі спільними заявами й аналізом, чому міжнародна спільнота не довіряє Україні, та продемонструвати консолідовану позицію. Зняти всі ті звинувачення попереднього періоду і показати, що українським словам можна вірити. Бо хоч скільки б ми обурювались, що Захід неоднозначно трактував причини Каховської трагедії, в Україні нічого з того часу, коли нові у владі почали активно звинувачувати попередників (з 2019 року), що це вони винні у війні, не було зроблено, щоб не викликати у міжнародній спільноті сумнівів. На Заході від усього, що відбувається у внутрішній політиці України, — когнітивний дисонанс. Тому про яку довіру може йтися?

Безугла Єрмакова?

Отже, що роблять у такій ситуації придворні аналітики? Вони ще більше поглиблюють сортування українців і «запускають» із черговими підозрливими заявами, котрі викликають сумніви в адекватності, свою слугу — рознощицю політичних вірусів нардепку Мар'яну Безуглу.

І вона в ситуації, коли за нами пильно стежить увесь світ, каже, що порохоботи мають згинуть з обличчя землі, як і росіяни. Під «порохоботами» маються на увазі не лише ті, хто послідовно підтримує п'ятого президента України Петра Порошенка, а взагалі всі українці, котрі мають цілком обґрунтовані претензії і зауваження до чинної влади.

Цікаво, це стосується і тих, хто не за Зе, а за вільну Україну воює на фронті?

І тих «порохоботів», котрі віддали свої життя за життя отаких безуглих?

«Огідно ... неграмотна, безпринципова, закликає нищити співвітчизників, які не згодні з діями влади, представником якої вона є! Вселенський сором, а не депутат ВР!», «Шаріков усе-таки встиг залишити потомство», — нуртують такими і ще смачнішими епітетами та визначеннями соціальні мережі.

«Дід» Порошенко — токсичний давно, зокрема й для своїх, — написала народний депутат від фракції «Слуга народу» Мар'яна Безугла на своїй сторінці у фейсбуці. — Порохоботи — не всі, хто голосував за Порошенка, і не всі з «Євросолідарності». Порохоботами називаю агресивну химерну меншість, і зникнути вони мають, бо це атавізм (марний пережиток). Як зникнути? ... Такі порохоботи за природою тролі. А Порошенко усе порохориться. Трагікомічна картина, якби ці потуги не використовували росіяни, що тільки й пильнують за інкрустацією своїх ІПСО».

Такі висновки нардепки, котрі могли б зацікавити фахових психотерапевтів.

Уперше тезу, що «порохоботи» мають щезнути, оприлюднив проросійський український політик, радник експрезидента Віктора Януковича, замглави його адміністрації Андрій Портнов. То що виходить, він — куратор Безуглої? Бо сьогодні вона говорить його тезами. Вона виносить на розмірковування світу портновську тезу, що ми тут різні, роз'єднані.

А те, що Безугла розкручує довкола себе леґенду, що вона нібито «належить» главі ОП Андрію Єрмаку, може бути частиною політичної гри та інтриги. Яку хтось для неї придумав і втілює в реальне життя. Аби відвести підозри від реальних кураторів. Однак її називають «подружкою Єрмака», і їй це дуже потрібно, аби безперешкодно проходити на командні пункти.

Безгальмові маяки для ворогів

А це Безугла — та нардепка, за котрою, за висловлюванням політичного експерта Тараса Чорновола, плаче 111-та стаття Кримінального кодексу України за державну зраду. Адже, коли нечистий несе її на фронт командувати українськими військовими, перевіряти наших командирів, вона ніколи не вимикає геолокацію. І, схоже, чималою мірою колишній глава Луганської ОВА Сергій Гайдай, і саме через Безуглу, як «неблагонадійний» за адмінресурсом позбувся посади, звинувативши нардепку в тому, що вона своїм смартфоном навела ворогів на один з українських штабів, у якому загинули наші військові.

Пані Безугла без гальм і з увімкненою геолокацією їздить уздовж лінії фронту і висвічує привезені установки з розмінування, котрі доставляють туди, де планується прорив.

Чомусь не дуже віриться, що депутатка від «Слуги народу» не усвідомлює, що туди, де вона швендяє з увімкненою

У жахливій ситуації, коли світ продемонстрував недовіру до України через неоднозначне трактування причини Каховської трагедії, придворні аналітики ще більше загострюють ситуацію, поглиблюють сортування українців і «запускають» із черговими сумнівними заявами свою слугу — рознощицю політичних вірусів нардепку Мар'яну Безуглу. І вона стверджує, що всі, хто не погоджується з діями чинної влади, мають згинуть, як москалі.

геолокацією, прилітає від ворога й ми втрачаємо установки, наших солдатів і можливість прориву на тій ділянці!

А що влада? Замість того, щоб поставити Мар'яну Безуглу перед фактом її злочинних навмисних чи ненавмисних дій і нагадати про кримінальну відповідальність, ще більше розкручує, вкладаючи в її рота ті самі, інформаційно-неекологічні, знайомі нам з 2019 року, провокативні меседжі. При цьому не заважаючи тиснути на свободу слова.

Мар'я-шкідниця

То кому ж насправді служить нардепка Мар'яна Безугла? Хто ж реальна її політична сім'я?

За час своєї каденції вона відзначилась низкою скандальних і провальних ініціатив, які відверто шкодять Україні, а також сумнівними зв'язками з багатьма одіозними особами, серед яких проросійський «тютюновий король» Андрій Холодов.

Зокрема, Безугла відома тим, що розпочала свою політичну кар'єру з підкупу виборців, про що під час передвиборчої кампанії 2019 року повідомляли чимало ЗМІ.

До суду тоді справа не дійшла. Журналісти пов'язували це із заступництвом з боку проросійського олігарха Ан-

■ АКЦЕНТИ

Безверха «служба»

Хто ловить маяки геолокаційних тупиків нардепки Мар'яни Безуглої?

■ Фронтівик Ігор Лапін про нардепку Мар'яну Безуглу.

дрія Холодова, відомого своїми близькими зв'язками з кумом путіна віктором медведчуком.

Такий старт, природно, став претечею нових скандалів Мар'яни Безуглої вже в статусі депутата ВР та ініційованих нею дивних законопроектів, деякі з яких викликали щире здивування в українців.

Наприклад, народний депутат запропонувала відверто деморалізуючий законопроект, згідно з яким командири ЗСУ отримали б право вбивати солдатів без суду та слідства.

Паралельно Безугла вирушила в зону бойових дій, виявившись неспроможною чітко пояснити, що вона там робить. Це, у свою чергу, викликало низку чуток щодо втручання нардепа у роботу Збройних сил України.

Має свої претензії до неї і Міжнародний добровільний корпус, вказуючи,

що Безуглою членам комітету надано не було», — зазначається в обґрунтуванні.

Водночас, як свідчить лист начальника ГУР МОУ Кирила Буданова від 22.02.2023 року на ім'я голови комітету Олександра Завітневича, проєкт закону №4210 Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України не підтримується.

Таким чином, за словами Веніславського, Безугла свідомо ввела в оману народних депутатів — членів комітету шляхом надання колегам завідомо недостовірної інформації, що саме по собі містить ознаки кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 351 Кримінального кодексу України.

Наголошується, що надання народним депутатам — членам комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки завідомо недостовірної інформації з метою спонукання їх до ухвалення чи неухвалення рішень з питань, що розглядаються комітетом, становить безпосередню загрозу національній безпеці України, особливо в умовах воєнного стану.

Аби усунути ці загрози, пропонується відкликати Безуглу з персонального складу комітету.

Сама Безугла у фейсбуці зізналася, що ця ініціатива стала для неї несподіванкою. І вона припустила, що це може бути пов'язано з її «героїчною» боротьбою проти перебування Сергія Львовичкіна в цьому комітеті.

«Щодо проєкту постанови Ф. Веніславського на виключення мене з комітету. Не можу детально прокоментувати, бо для самої несподіванка. За кілька днів він прислав мені проєкт в особисті, як погрозу.

Можливо, це пов'язане з моєю боротьбою проти знаходження С. Львовичкіна в комітеті Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки. Вважаю, представники експертної групи ОПЗЖ не мають бути в такому комітеті й взагалі в українському парламенті.

Постанова Ф. Веніславського «дзеркальна» щодо зареєстрованої мною щодо С. Львовичкіна».

Політик і військовий Ігор Лапін вважає Безуглу «працівником політичного офісу ФСБ російської федерації у владних кабінетах». Наразі ми не можемо стверджувати це на всі сто відсотків, але те, що вона спокійно робить підозрілі справи, ще раз вказує на чимале оточення і вплив ФСБшної агентури на президента Володимира Зеленського.

Водночас викликає природне запитання: від чітких спонсорських грошей, котрі, ймовірно, віддані за її прохідне місце в списку, настільки залежна пані Безугла й усі, хто вмикає зелене світло її руйнівній ході? ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

Те, як світ у перші години сприйняв нові масштаби української біди — катастрофу на Каховській ГЕС, перші публікації провідних ЗМІ світу, той хаос у західних медіа, що впадав у вічі, українців не просто здивував, а шокував.

Між рядків читалось: путін продовжує продавлювати свої особисті хворі плани.

Однак якщо заглибитись у причини такої першої реакції світових ЗМІ, то нам обурюватися тим, що західна преса неоднозначно подає наші трагічні ситуації, потрібно було ще 2019 року. Коли вітчизняні неополітики кричали на весь світ, що Турчинов здав Крим, а Порошенко спричинив війну, бо вона йому «вигідна». І, мовляв, ми вже давно б мали мир, якби не українська влада.

Наративи, котрі вбивали в голови західним журналістам, наприклад, «не все так однозначно», «москва винна, але українська влада не менше, бо підписала зрадницькі мінські домовленості», Зеленський і К° говорили сотні разів і досягли певного успіху у втовкмачуванні їх. І вони так міцно укорінились у західному світі ще в 2019 році, що перекочували в 2023 рік і тепер б'ють по світлому чолу вже нинішніх штурманів Банкової.

Але бумеранг повернувся не особисто Зеленському чи Коломойському, чи відповідним медіахолдингам, а всім мешканцям України. Бо Захід має інший підхід до участі народу в долі своєї держави, за яким: кожен народ несе особисту відповідальність за владу, котру обрав. Так і проросла оцінка недовіри.

Шаблі ескалації

Каховською трагедією путін показав усьому світу: а дивіться, що я можу ще, — і світ перелякано присів.

Те, що диктатору давно написана перепустка в пекло, — не найстрашніше для нього. Га-гагу він сприймає несерйозно. Для російського люцифера найтрагічніше — програти війну і втратити владу, тому зараз найважливіше для нього якщо не повністю виграти, то хоч трохи не програти. Й у такому своєму злочинному транс він готовий на все, щоб збільшити шанси на політичне і воєнне виживання.

І ми бачимо, що підлив Каховської ГЕС закріплює цього неадекватна на своїх позиціях. А такий крок він зробив безпосередньо перед, як він вважав, дуже близьким українським наступом.

З боку України були закладені вила для російських військ у новому витку інформаційної війни, ініціатива якої опинилася у руках України. Причому досить грамотно українці усунули звичний сценарій, коли доморощені експерти на своїх диванах пишуть усіякі дурниці. Після офіційного оприлюднення певної інформації на російській не лише там почалась паніка від майбутнього контрнаступу, який уже замайорів. Скажімо, це новини про те, що з боку рашистів припинились рух техніки і розвідка боєм або що на передню лінію фронту прибуло чимало українських офіцерів, — і це все було правдою.

Через ці українські інформвила російські війська вилізли на передню лінію і були там успішно накриті українською артилерією.

Водночас якби окупанти не висунулись, то дійсно ЗСУ пішли б уперед. А вже як там було б далі? Інша історія.

Також завдяки згаданій інформаційній операції і розгрому рашистів на «передку» з Бахмута дуже швидко втік глава злочинного угруповання «Вагнер» — істеричний Євгеній Пригожин. А російське міністерство війни було в такому шоці, що гарячково наставило мін на шляху російської армії.

Потім підлив Каховської ГЕС. Контрнаступ сповільнюється. Захід у першу добу поводитьсь дещо відсторонено. А Україну накрив катастрофою новий масив горя.

Однак, незважаючи ні на що, на російське все «йде за планом». На шістьнадцятому місяці повномасштабного вторгнення в Україну росіяни тепер звільняють свою Білгородську область. Нехай так буде й надалі.

Запорізька АЕС — путінська «ядерка»?

Ми в Україні вбачаємо, що все ж проблемою висвітлення західними ЗМІ російського воєнного злочину з підливу Каховської ГЕС — це відсутність жорсткої та чіткої публічної реакції лідерів ключових країн. Що ми почули за перші три дні від Вашингтона, Лондона, Брюсселя, Парижа, Берліна та інших? Чергове занепокоєння?

Хоча й у США, і в Німеччині, і в Румунії дуже швидко з'явилися докази того, що це саме росія вчинила цей акт геноциду.

Але пряме звинувачення, вочевидь, вимагає негайного невідворотного покарання. А західний світ не готовий до того, щоб без зволікань притягувати росію до відповідальності.

Тоді партнери мають розуміти, що Україну потрібно ще більше, активніше й оперативніше підсилувати зброєю.

Водночас українь легковажним є ховатися лише за спиною України. Адже путін неодноразово погрожував ядерною зброєю. І якщо він не використовуватиме безпосередньо ракету з ядерною боеголовкою, в нього є інша — це Запорізька АЕС.

Різні українські експерти висловлюють свої прогнози щодо наслідків, які може спричинити позаштатна ситуація на ЗАЕС.

Скажімо, професор у галузі енергетики Марк Железняк вважає, що в разі надзвичайної ситуації — якщо той блок ЗАЕС, котрий перебуває в стані гарячої зупинки, не отримає необхідної кількості води для охолодження, яка надходить з Каховського водосховища, — постраждати можуть Енергодар і Нікополь.

Експерт з ядерної безпеки Ольга Кошарна вважає, що за найгіршого сценарію розвитку подій на Запорізькій атомній радіоактивна хвиля, найімовірніше, піде на російську Кубань. Путіну не шкода нікого: ні своїх, ні тим більше чужих. І проблема не лише в одному гарячому реакторі, а ще й у тому, що ЗАЕС повністю замінована й нашіпована зброєю і вибухівкою. Росіяни, розуміючи, що вони не можуть контролювати ситуацію, все одно ведуть до катастрофи, в якій можуть загинути й їхні люди. Так виглядає сучасний російський технологічний канібалізм.

Нагадаємо, що 12 квітня на атомній станції був вибух біля четвертої машинної зали. Експерти МАГАТЕ спочатку напи-

КОЛІЗІЇ

«На підтанцьовці» в бункера

Каховська драбина воєнно-політичної ескалації в дзеркалі міжнародної політики

Каховську ГЕС полонила вода.

сали, що вибух стався за периметром, а потім через тиждень зізналися, що вибух був усередині, але потрібно розбиратись.

Однак проблема Запорізької атомної станції може не оминати й західних партнерів у разі, якщо, гіпотетично, мавпа з гранатою, котра відгукується на кличку «путін», натисне відповідну кнопку.

Є ще одна версія, за якою, постраждати може будь-хто: як Україна, так і сама росія, і бункер путіна, і Західна Європа, Америка, Австралія. Вона була озвучена ще до розвалу СРСР. Річ у тім, що після аварії на Чорнобильській АЕС (1986

Тож усім міжнародній спільноті не варто розслабляться.

Посеред брехні

Отже, в перші години після Каховської трагедії сторінки німецьких Die Welt, Die Zeit, Frankfurter Allgemeine Zeitung та американських The New York Times та Washington Post як під копірку повідомляли: українці й росіяни звинувачують одне одного у підливі дамби. Проти вагою українській інформації виступав речник кремля дмитрій пєсков (!), стверджуючи, що підлив Каховської дамби — саботаж української сторони.

У четвер, 8 червня, на

інше: навіть попри провокаційні посили з 2019 року, чому західні стандарти журналістики так легко на це купуються? Тим більше після 24.02.2022 року: коли росіяни брехали, що не планують нападати, що не вони бомблять Маріуполь, що не вони вбивають у Бучі і взагалі — вони не нападали на Україну.

Якщо західні журналісти надають однакову вагу одній стороні, а потім іншій, яка майже завжди бреше, то головний меседж тут не правда, яка посередині, а щось посередині між правдою і брехнею.

Опорними пунктами цієї теми, котрі не дають права урівноважувати рашистський брехню і трагічну істину, є те, що саме росіяни контролювали дамбу; що в українців немає мотиву знищувати свою територію; що росіяни за тиждень до цього прийняли норму закону, яка забороняє розслідувати інциденти на гідротехнічних спорудах.

А на третій день після трагедії з'явилися відеозізнання росіян у підливі дамби. Українська розвідка зазначила, що окупанти двічі мінували Каховську ГЕС перед тим, як її підірвати. Що ще треба, щоб зробити висновки і не цитувати вуса пєскова в першому абзаці як сторону, яка варта довіри?

Імовірно, можна було б вивести в цій ситуації якусь теорію змови, якби не було повідомлень інших впливових інформаційних платформ. Скажімо, агентство Bloomberg повідомило, що низка країн НАТО звинувачуючи Україну в підливі Каховської ГЕС.

Французька LeMonde у текстовому онлайні подій з України подала жахливий воєнний злочин росіян як «руйнування Каховської дамби», друкуючи коментарі російських посадових осіб зі звинуваченнями на адресу України. А в ефірі France 24 узагалі вийшов сюжет із заголовком «Каховка: військовий злочин чи диверсія?».

Зрозуміло, що мета розпропаганди — послати меседж усьому світові, що правда незрозуміла і десь посередині. Бентежить

Проблема Запорізької атомної станції може не оминати й західних партнерів у разі, якщо, гіпотетично, мавпа з гранатою, котра відгукується на кличку «путін», натисне відповідну кнопку. Є ще одна версія, за якою постраждати може будь-хто: як Україна, так і сама росія і бункер путіна, і Європа, Америка, Австралія. Вона була озвучена ще до розвалу СРСР. У разі НП вибух піде не на поверхню, як на Чорнобильській АЕС, а під землю. А де вигулькне — воля Божа. Це може бути й москва, Будапешт, Париж, Делі, Пекін чи Вашингтон.

року) компартійні органи на певний період дещо випустили з поля зору зміст заяв окремих фахівців у галузі ядерної енергетики про роботу й безпеку атомних станцій України (тоді УРСР). Щодо Запорізької АЕС (упродовж 1984—1987 років були введені в експлуатацію чотири енергоблоки) йшлося, що вона побудована за найновішими на той час технологіями й «капсульована» під землею. Тобто в разі якоїсь НП вибух піде не на поверхню, як на Чорнобильській АЕС, а під землю. А де вигулькне — воля Божа. Це може бути й москва, Будапешт, Париж, Делі, Пекін чи Вашингтон. Потім ці коментатори непомітно зникли з радянських інформмайданчиків, однак українці мають прекрасну пам'ять.

третій день після воєнного злочину росії, німецька газета Tagesspiegel надрукувала новину з посиланням на посла росії в Нідерландах про те, що москва звернулася до Міжнародного кримінального суду, звинувачуючи Україну в підливі Каховської ГЕС.

Зрозуміло, що мета розпропаганди — послати меседж усьому світові, що правда незрозуміла і десь посередині. Бентежить

Максим СТІХА, доктор фізико-математичних наук, професор

Те, що сталося о 2.50 ранку 6 червня, потрібно було очікувати. Адже ще з жовтня минулого року було відомо, що водозливну греблю і турбінні зали Каховської ГЕС заміновано окупантами. А неодноразові удари рашистів по різних греблях на Донеччині й Дніпропетровщині (особливо пам'ятні — по гідротехнічних спорудах Кривого Рогу торік 14 вересня, що мали на меті підтоплення берегів Інгульця зупинити український наступ на Херсон) не лишали сумнівів: окупанти не сплять за потреби перед ще однією катастрофою такого стибу. Єдине, що начебто було певною гарантією безпеки для Каховської греблі, — це те, що спуск рівня водосховища нижче позначки 13,7 метра автоматично означав би зупинку надходження води до Кримського каналу. А саме «відновлення» стабільного водопостачання півострова російська пропаганда підносила для внутрішньої аудиторії як один із найголовніших позитивних результатів «СВО». Проте страх перед українським наступом виявився настільки сильним, що змусив знехтувати й цією пересторогою. І хтось на дуже високих рівнях російського командування віддав наказ на злочин такого ж масштабу, як і 82 роки тому, коли радянські війська, відступаючи, висадили в повітря греблю Дніпрогесу (про людські втрати, спричинені тією катастрофою, досі точаться дискусії серед істориків).

Хто винен?

Так само очікувано росіяни звинуватили у вибуху... Україну. Російську заяву, виголошену з трибуни безпомічної ООН, миттю розтиражували по всьому світу різного стибу крайні праві, крайні ліві та й просто корисні ідіоти (яких у жодній справі ніколи не бракує).

Проте немає жодного сумніву, що греблю підірвали таки росіяни. Про це переконливо свідчить характер підриву в двох місцях: на водозлив, понад 100 метрів якого зруйнувалися одразу (і це руйнування стрімко ширилося потім і на сусідні секції), і в турбінному залі. Жоден ракетний удар накоїти таке був би не здатен. А «українські диверсанти» проникнути на контрольовану росіянами греблю не могли за означенням.

Навіть далеким від військової справи людям зрозуміло, що Україна просто не мала технічної можливості завдати таких пошкоджень. Ми всі пам'ятаємо охайні дірочки, які лишали снаряди «Хаймерсів» на полотні Антонівського мосту. Але сам міст стояв (і навіть обмежено використовувався для проїзду) аж до того моменту, як його було висаджено в повітря росіянами при відході з Херсона.

Можливо, наказ на підриу і не видавав особисто путін. Схоже, планували вибух меншого масштабу (про це начебто свідчать радіоперехоплення: російських вояків попереджали про можливість невеликого підтоплення, яке швидко минеться). Напевно, російські командувачі, панічно боячись українського наступу, просто хотіли створити потужну хвилю, як всім місяців тому на Інгульці, але не мали наміру спускати водосховище нижче від рівня входу до Кримського каналу (таку версію, зокрема, озвучили і в українському ГУР).

Проте чи то бетонні конструкції водозливу греблі сталінських часів виявилися не такими міцними, як передбачалося, чи то сила вибуху виявилася більшою від розрахованої. Хто сказав, що мінери в ерефії такі вже вправні і здатні закладати вибухівку розумно й дозовано? Адже є аналогічні випадки, починаючи від таємничого знищення мирних багатопверхових будинків, яке відкрило путіну шлях до президентства. Там завжди діяли за принципом: чим більше, тим краще.

Через кілька днів надійшли й перші документальні докази російської провини. Радіоперехоплення зафіксувало розмову орків, де просям говориться про роботу російської диверсійної групи. А кримський блогер-зрадник Таліпов необачно на весь світ спростував як неправ-

диву інформацію про втрати через хвилю в російській передній лінії: виявляється, о 3-й годині ранку 6 червня росіяни на дніпровських островах нижче від греблі вже не було. Отже, вони заздалегідь отримали від командування повідомлення про підготовку вибуху.

Але й до того Білий дім та інші демократичні уряди чітко заявили: у катастрофі однозначно винна росія, бодай тому, що саме вона розпочала вторгнення в Україну. З певним запізненням, але відреагували й екологічні активісти, починаючи зі знаменитої юної шведки Грети Тунберг. Почали крутитися й іржаві коліщатка структур ООН: тут оголосили, що готові разом з Україною розпочати евакуацію з затопленого лівобережжя Херсонщини, на яке припав найстрашніший удар.

Проте далі намірів не пішло: як визнав заступник Генсека ООН з гуманітарних питань Мартін Гріффітс, він іще 7 червня звертався до посла росії сумнозвісного небендзі. Але позитивної відповіді, звісно, не отримав. А 11 червня росіяни обстріляли в спину евакуаційний човен, яким вивозили людей з лівобережжя. Трох поранених направлено до лікарень Херсона...

Що відомо про масштаби втрат

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба одразу ж назвав наслідки злочину російських військових наймасштабнішою рукотворною екологічною катастрофою нашого часу. Весь світ облетіли апокаліптичні кадри повені, що стрімко змиває все на своєму шляху, несучи меблі, автомобілі, свійських тварин, цілі будинки й навіть труни з небіжчиками з розмитих прибережних кладовищ. В об'єктиви потрапила робота героїчних українських рятувальників, які з ризиком для життя під обстрілами вивозили людей із затоплених кварталів Херсона (де під воду пішов цілий містечвий Поділ — мікрорайон Корабел), Херсонщини та Миколаївщини.

Трохи пізніше почали з'являтися кадри, як навіть до одеського морського узбережжя течія прибиває уламки того, що ще недавно було людським житлом. З'явилися і зворушливі розповіді про херсонського цуцика, який примандрував до Одеси по морю на дошках і був відправлений до ветклініки, та про оленяцю з дніпровських плавнів, яка на плавучому острівці дісталася до одеських степів. На жаль, переважній більшості чотириліпих пощастило менше. А головне — загинуло багато людей... Надійшло повідомлення про

ВІДЛУННЯ

Каховська спроба перших і попереднього

Наслідки злочину російських військових є наймасштабнішою рукотворною екологічною катастрофою нашого часу

Підтоплений Херсон після руйнування росією Каховської ГЕС.
Фото libkos, Instagram.

двох бійців, яких течія затягнула під баржу під час рятувальної операції, про жінку, яка загинула в Снігурівській громаді Миколаївщини від хвилі, що піднялася вгору Інгульцем. Станом на 10 червня пройшла інформація про 5 загиблих і 27 пропалих безвісти. Але ці цифри, по-перше, не остаточні (11 червня пропалих безвісти стало вже 35, і з них 7 дітей), а по-друге, не відображають масштабу втрат на окупованій лівобережній Херсонщині, де ситуація значно гірша і де потерпілих мешканців ніхто організовано не рятував. Не включає вона і даних про число загиблих військових-рятувальників.

Восьмого червня рівень води, піднявшись у Херсоні майже на 6 метрів, почав поволі знижуватися (на 8.00 11 червня він становив уже 4,18 метра). Тому стало можливим підбиття попередніх підсумків трагедії.

На правобережній Херсонщині підтопленими виявилися 33 населені пункти (майже чотири тисячі будинків), на Миколаївщині — 31 населений пункт (переважно вгору за течією Інгульця). У самому Миколаєві вода піднялася майже на метр. Із підтоплених територій правобережжя було сумарно евакуйовано понад три тисячі мешканців (з цієї цифри видно, що всі, хто мав хоч якусь можливість лишатися, вирішили таки перебути біду на місцях).

На Херсонщині вже відомо про виведені з ладу водозабори та системи водовідведення,

162 підтоплені трансформаторні підстанції, через що знеструмлено 15 тисяч споживачів (і ще дві тисячі — на Миколаївщині). Але завдяки героїчним зусиллям енергетиків та комунальників навіть у найкритичніші дні більшість мешканців постійно обстрілюваного Херсона залишалися зі світлом і питною водою.

Проте значно гірше виявилось з цією питною водою вище від підірваної росіянами ГЕС, на Дніпропетровщині. І раніше всім було відомо, що зниження рівня води у водосховищі від нормативної позначки в 16 метрів до рівня в 13 метрів робить сухими більшість водозаборів (а цю позначку було теж перейдено ще 8 червня). Як наслідок, станом на 10 червня водопостачання зникло в майже 90 тисяч абонентів у 26 населених пунктах Дніпропетровщини (під ударом опинився і півмільйонний Кривий Ріг, 70% водопостачання якого забезпечувала саме вода з Каховського водосховища).

І масштаб цієї проблеми найближчим часом лише збільшуватиметься. На 8.00 11 червня рівень води біля Нікополя, який до катастрофи тримався на позначці 16,5 метра, становив уже лише 9,35 метра і продовжував знижуватися зі швидкістю приблизно метр на добу. Тому, за оголошеними вже оцінками ООН, значні проблеми з водопостачанням відчували або відчують найближчим часом понад 700 тисяч мешканців українського півдня.

Екологія і сільське господарство

Тільки збільшуватиметься й масштаб екологічних проблем. Нацпарк «Нижньодніпровський» на Херсонщині цілковито пішов під воду, і тут після сходу води фактично заново мусить відновитися все біорізноманіття (що в кращому разі забере тривалий час, а в гіршому — тут утворяться зовсім нові, значно примітивніші екосистеми без багатьох видів). Знищено унікальний єдиний в Україні державний розплідник осетрових у Білозерці. Підтоплено значні площі заповідного Кінбурнського півострова. Значно меншою за масштабами, але емоційно дуже гіркою була історія загиблого зоопарку «Весела діброва» в окупованій Новій Каховці.

Навіть в Одесі зафіксовано не бачені тут досі рівні опріснення (солоність зменшилася майже втричі) та замулення морської води внаслідок безпрецедентного за обсягами надходження річкової.

Натомість вище від зруйнованої греблі на багато метрів уже впала вода в нацпарках «Великий Луг» і «Кам'янська Січ». Повернення до колишніх мальовничих плавнів тут, скоріш за все, не відбудеться. Натомість реальною, з огляду на загальне зменшення водності Дніпра за останні 70 років, стане тут загроза опустелювання. В інтернеті вже з'явилися численні фото оголеного колишнього дна водосховища з незліченною кіль-

ВІДЛУННЯ

катастрофа: підсумків прогнозу

Українці від вчиненого росією потопу рятували людей і тварин.
Фото Сергія Коровайного облетіло всі медіа.

Загнала росія себе в геостратегічну пастку

Далекосяжні наслідки для середовища людського проживання, економіки, сільського господарства, екології напряму пов'язані з тим, на якому рівні стабілізується рівень води вище від зруйнованої греблі. Щоб спрогнозувати це, треба було б дослідити зруйновані залишки бетонного водозливу під водою. Але це зараз неможливо, місце катастрофи перебуває під вогневим контролем росіян.

Перший прогноз, озвучений керівництвом Укргідроенерго за кілька годин після катастрофи, полягав у тому, що водосховище повністю «спрацюється» протягом двох-чотирьох днів і ми отримаємо ситуацію, яка була 1952 року, до початку його заповнення (з тією відмінністю, що водність Дніпра була тоді суттєво більшою, а тектиме він тепер не між мальовничих очеретів, а між бруду, намулу й гниття).

Подальший розвиток подій вніс корективи: схоже, підводні конструкції дамби таки до нульової позначки не зруйновані й падіння води зупиниться на певному низькому рівні. Було оприлюднено цифру в три метри (що означало б збереження лише невеличкого озера в безпосередній близькості до зруйнованої греблі розміром десь 2 на 20 км). Але динаміка сповільнення падіння рівня води дозволяє сподіватися на дещо оптимістичнішу оцінку приблизно у 4-6 метрів. Це означає, що принаймні в межах Херсонської області якісь залишки водосховища збережуться.

Але принципово це нічого не змінює, адже такий рівень буде значно нижчим від водозаборів, які забезпечували 70% води для півмільйонного Кривого Рогу та всю воду для Покрова й Марганця. І тому уряд уже виділив 2,4 млрд гривень для термінового будівництва альтернативних водогонів. Будувати їх потріб-

16,5 м) має з лишком вистачити для потреб охолодження станції в її нинішньому «заглушеному» стані, який не веде до великого випаровування. Але дамбу цього ставу може бути зруйновано значно простіше, аніж греблю водосховища. Знов-таки, начебто в росіян немає сьогодні підстав її руйнувати. Але відносно спокійно видихнути, однак, можна буде тільки тоді, коли станція перейде під контроль ЗСУ, а фронт буде відсунуто далеко від неї.

Чи будуватимуть нову ГЕС?

В інформаційному просторі прозвучали вже думки: а може, зруйновану ГЕС відбудувати взагалі не варто?

Хоча роль Каховської ГЕС в енергосистемі України була невеликою (попри величезну площу водосховища, потужність станції становила лише 335 МВт — на третину менше, аніж у Київської ГЕС), її роль у регулюванні водного балансу важко було переоцінити. Залишати Дніпро на цій ділянці в стані колишнього Великого Лугу означатиме приректи на хронічне безводдя велику частину українського півдня і поховати транзитне судноплавство від Києва до Чорного моря, яке відіграло велику роль в аграрному та металургійному експорті України.

Але будівництво Каховської ГЕС у 1950-ті було справою всієї велетенської тоталітарної держави з дармовою робочою силою. (Натяк на те, як це реально відбувалося, можна знайти в підневільній Довженковій «Поємі про море»). Чи вистачить на це ресурсів знекровленої війною України (навіть за суттєвої міжнародної допомоги) — питання поки відкрите.

Адже йтиметься не про відбудову (відбудувати вже нічого), а про будівництво нової ГЕС на місці зруйнованої старої. Вартість такого проекту, за найскромнішими оцінками,

бачу групу провідних науковців з академічних інститутів та університетів для оцінки масштабів катастрофи й вироблення найоптимальніших сценаріїв мінімізації її наслідків у найближчій перспективі та всебічного відновлення великого регіону — в подальшій. Її співголовами могли б стати один із віцепрем'єрів і президент НАН. При самій НАН таку робочу групу вже створено, але цього явно недостатньо, бо, наприклад, провідних фахівців з іригації в Україні зосереджено саме в інститутах Національної академії аграрних наук та в профільних вишах.

За злочини Москва нарешті має відповіді

Сімдесят років тому комуністична система вчинила злочин проти мешканців українського півдня, яких було брутально вигнано з рідних домівок, а їхнє звичне середовище проживання — безжално знищено (у наступні два десятиліття цей злочин було повторено ще п'ять разів при будівництві решти ГЕС Дніпровського каскаду).

Але відтоді змінилося кілька поколінь, і нові люди тяжкою працею облаштували нове середовище проживання, — попри всі недоліки, часом доволі красиве й привабливе. У рукотворних морях навчилися ловити рибу, вода звідси пішла на зрошення не родючих доти степів, а широчінь рукотворних морів здатна була милувати око своєю веліччю.

Таким південь України надовго залишиться в пам'яті нинішнього покоління. Автор цих рядків завжди пам'ятатиме могили Івана Сірка в Капулівці на тлі хвиль неозорого Каховського моря, напівзатінок і вологу проходу Каховського шлюзу (проходити який довелося майже чверть століття тому на яхті «Лелітка» разом з легендарним капітаном Валерієм Петушаком — першим українцем, який іще в 90-ті обійшов на цій яхті навколо земної кулі), залиті сонцем привітні зелені вулиці Нової Каховки і потужні джерела смачної холодної води, які біли на лівому березі Дніпра нижче від міста (тепер вони, напевно, теж зникнуть — бо підживлювалися фільтрацією води з розташованого вище водосховища).

Сьогодні внаслідок чергового злочину Москви нащадки тих, чие життя перехармаркали в 1950-ті, вже вкотре пережили трагедію, і звичне для них середовище проживання, виявилось теж безповоротно зруйнованим.

Тому ця катастрофа має для нас не лише емоційну, а й екзистенційну складову. І тут доречно процитувати написаний 6 червня вірш чудового поета Станіслава Чернілевського (його синові Ільку, теж талановитому поетові, який поліг торік у травні під Авдіївкою, 10 червня 2023 року виповнилося б 32):

*О, виплодки кремлівської утроби,
песиголовці гіршої з держав,
немає в світі лютої хвороби,
якої б я вам, суки, не бажав.*

*Іржава розумова кахексія
вам виїла довбешки до повік.
Я від одного назвиська «росія»
здригатимусь прокльонами весь вік.*

*До крові з жил, до печінок і нирок
в ненависті ніщо не попущу:
Син Божий не судив, та я вам вирок.
Господь прощав, та я вам не прощу.*

*Допоки в світі жінка й чоловік,
о будьте, суки, прокляті вовки!* ■

«На правобережній Херсонщині підтоплені виявилися 33 населені пункти (майже 4 тисячі будинків), на Миколаївщині — 31 населений пункт (переважно вгору за течією Інгульця)».

но дуже швидко, бо запасів води для Кривого Рогу вистачить приблизно на півтора місяця, після чого в місті потрібно буде запроваджувати режим найжорсткішої економії води. Так само сухим залишиться не лише Кримський канал, а й уся іригаційна система лівобережної Херсонщини й півдня Запоріжжя (що фактично означатиме колапс сучасного сільського господарства на цих землях).

У цьому сенсі зрозуміло ще одне: віддавши наказ висадити в повітря Каховську греблю, росія сама себе загнала в геостратегічну пастку. Адже ті території українського півдня, про анексію яких оголосив рашистський режим, на багато років зробилися малопридатними для проживання. Повернення їх до життя можливе тільки за умови відтворення водосховища Каховської ГЕС, на що росія вочевидь неспроможна навіть за песимістичних для України сценаріїв розвитку подій із контрнаступом.

Поки не зовсім зрозуміло, наскільки зрости ризики для Запорізької АЕС (яка й так перебуває в зоні надзвичайного ризику). Начебто ресурсів ставу охолоджувача (де вода за дамбою далі тримається на позначці в

кістю загиблої риби, яка вже починає гнити.

Санітарні проблеми після сходження води теж будуть дуже важкими. Адже гнитиме не тільки риба, а й вміст залишених у затоплених оселях холодильників, трупи домашніх, свійських та диких тварин. А подекуди — й трупи людей, загиблих від повені чи вимитих із місць останнього спочинку на прибережних кладовищах. А це все (тим більше в умовах браку чистої води) створює й серйозну епідемічну загрозу.

Важкого удару завдано сільському господарству. Майже все овочівництво лівобережної Херсонщини та частини Запоріжжя було прив'язане до зрошувальних систем Північно-Кримського та магістрального Каховського каналів. Уже зараз зрозуміло, що аж до відбудови зруйнованої ГЕС (а точніше — до побудови її наново) ці канали залишатимуться сухі.

Вага Херсонщини в українському овочівництві була визначальною. Саме тут вирощували понад третину наших баклажанів і баштанних, а також майже 10% так званого «борщового набору». Але слабенькою розрадою є те, що національної катастрофи тут, однак, не станеться: торік, коли майже вся Херсонщина була окупована, Україна прожила, задовольняючись продукцією інших регіонів. А цього року (попри величезні проблеми з розмінуванням) ми одержимо хоча б якусь продукцію херсонського правобережжя (де полив забезпечується вже Інгу-

лецькою системою каналів).

Звісно, втрати не обмежаться овочівництвом. Різко скоротиться й вирощування рису (основним регіоном тут залишатиметься, як і торік, південь Одещини з мережею своїх зрошувальних систем, прив'язаних до Дунаю). Зрозуміло, що це позначиться на цінах на вітчизняному споживчому ринку, хоч експерти заспокоюють: драматичного підвищення тут найближчим часом не відбудеться.

Але в світовому масштабі ціни на збіжжя через підриг Каховської ГЕС неминуче зростуть, і заступник Генсека ООН Мартін Гріффітс уже закликав до цього готуватися.

Великих і непоправних збитків зазнала культурна спадщина. Очевидно, назавжди знищено низку археологічних пам'яток національного значення, що стосувалися литовської і козацької доби. Адже місце Олешківської Січі (1711—1728), заснованої козаками-прибічниками Мазепа на землях Кримського ханату, теж потрапило в зону затоплення. Знищено унікальні рештки побудованої князем Вітовтом Тягинської фортеці XIV-XV століть, що була пам'яткою спільної історії українців, литовців і кримських татар. Немає вже хати-музею Поліни Райко — талановитої народної мисткині, яку називали Марією Приймаченко українського півдня, і хати-музею Остапа Вишні, куди письменник любив приїздити відпочивати в останні роки життя...

Лариса САЛІМОНОВИЧ

■ ЧИТАЙ. АНАЛІЗУЙ. РОЗУМІЙ

Викривлена реальність

Дезінформатори, що годуються з рук кремля, використовують алгоритми, які управляють реакцією на їхню брехню

Ще не встигла над зруйнованою Каховською ГЕС піднятися перша хвиля, як кремлівські рупори усім галасливим пулом звинуватили у диверсії Україну. Щоправда, для більш вимогливого до інформації західного світу швидко з'явилася інша версія. Вони припустили, що дамба могла просто не витримати артилерійських обстрілів з обох сторін і самоліквідувалася без чіхось додаткових зусиль. Подібна розмитість фактів і є основним прийомом рашистської пропаганди, що породжує навколо події якусь паралельну реальність. І чим довше триває війна, тим підступніші стають її творці.

Шоу містифікаторів

Першим на Заході підхопив брехню про причетність України до вибуху Такер Карлсон — давній транслятор рашистських наративів, палкий прихильник Дональда Трампа і найлютіший критик допомоги, яку нам надають США. «Цей терористичний акт, без сумніву, здійснила Україна, — сказав він. — Будь-яка справедлива людина зробила б такий висновок». Із цією упередженою інформацією, не надавши жодних доказів, він дебютував на власному твітер-шоу після того, як був нарешті вигнаний з популярного інформаційного каналу Fox News.

Найбільше Такер Карлсон «прославився» у ході останніх президентських виборів, коли публічно звинуватив компанію Dominion Voting у виготовленні апаратів для голосування, які нібито рахували бали на користь Джо Байдена. Мовляв, саме тому Трамп програв супернику. Власники фірми подали позов на Fox News за фейкову інформацію і відсудили у них майже 800 мільйонів доларів. Скандал вдалося владнати мировою угодою, але неприємний осад після брехні все ж лишився. Таке ж сум'яття вніс Карлсон і у висвітлення американськими ЗМІ трагедії на Каховській ГЕС, оскільки преса з його подачі осідлала улюбленого коника роспропаганди під назвою «не все так однозначно». Зрештою, самі того не бажаючи, а то й умисно, західні журналісти перетворилися на трансляторів відвертого обману москалів.

Наскільки це небезпечно, їм пояснив історик, професор Йельського університету Тімоті Снайдер. «Подавати російські заяви поряд з українськими — несправедливо щодо українців, — написав він. — У цій війні те, що говорили російські речники, майже завжди було неправдою. Дмитрій Песков брехав про кожен аспект цієї війни із самого її початку. Отож урахування точок зору обох сторін в даному випадку — це не журналістика. Заяви російських речників про те, що Україна мала до цього якийсь стосунок, потрібно висвітлювати, додаючи конкретні приклади брехливих офіційних заяв з росії щодо України. Їх безліч».

Крім того, Снайдер звертає увагу, що саме росія контролювала відповідну частину дамби, коли та вибухнула. «Це суттєва частина контексту, — вказав він. — Це важливіше за те, що хтось там сказав. Коли розслідується вбивство, детективи думають про знаряддя злочину. У росії вони були. Україна їх не мала». Також Снайдер підкреслив для «супер-об'єктивних» західних ЗМІ деякі більш оче-

видні моменти: «Армії, що наступають, не підривають греблі, щоб перекрити собі шлях до просування. Армії, що відступають, підривають дамби, щоб сповільнити просування іншої сторони».

Ніби все просто, але там, де працює рашистська пропаганда, автоматично вимикається логіка. Її потрібно вмикати заново з такою самою нав'язливою постійністю.

І ще одна свіженька «деза». Ботоферми кремля нещодавно розповсюдили в мережах інформацію про те, що Національний банк України нібито вимагатиме від банківських установ надавати інформацію про безготівкові платежі громадян за картковими рахунками. Це викликало гучний резонанс у пресі. Рішення НБУ не могли зрозуміти навіть економісти та юристи. Згодом новина була спростована, але гірке відчуття тотального тиску на бідного українця, лишилося, бо саме на це й було розраховане.

Не naspravdi.info

Кремлівські ботоферми часто подають події під власним «соусом», довільно вико-

У тому ж таки Маріуполі чимало місцевих жителів і досі вірять, що авіабомбу на їхній театр скинули «українацисти», і саме вони вщент зруйнували місто.

ристовуючи представлені відео. Скажімо, на зустрічі з Володимиром Зеленським у Києві американський сенатор Ліндсі Грем нібито сказав, що «смерть росіян — найбільш вдала в історії інвестиція». Увесь інформаційний простір московії враз вибухнув «ядерним зарядом», наповнюючи скрепні серця праведним гнівом. Насправді ж дві фрази — «росіяни помирають» і «ми ще ніколи не витрачали кошти так вдало», — були сказані паном Гремом у різні моменти розмови з українським президентом. Причому, з прямо протилежним змістом. Але кацапські боти змонтували їх в один відеоряд, викрививши саму суть діалогу.

Ще більше віртуальна кремлівська рать любить топтатися по американській зброї, що наводить до України. В принципі, їхній відчай зрозуміти можна, адже поява на фронті сучасної артилерії швидко розвінчала міфи про космічно-фантастичні ракети від невдахи рогозіна. Особливо постраждала репутація розхвалених «Кинджалів», які дуже старалися, але так і не змогли уразити американський «Петріот». Звісно, на своїх болах москвити не раз поховали усі доправлені в Україну установки ППО, але притомних доказів так і не навели. У їхній віртуальній реальності вже є і цвинтар «леопардів». Причому ці гігантські машини розбиті на такі дрібні друзки, що у формі доказу представлені бути не можуть.

І все ж найбільше дісталось винищувачам-бомбардуваль-

Брешуть — і оком не ведуть.
Колаж ТСН.

никам F-16. Спочатку «у скабесих» усіляко принижували їхні технічні характеристики, порівнюючи зі своїми «СУшками». А коли поява цих літаків в Україні стала реальною перспективою, почали погрожува-

окупанти якраз обідали, тому швидко карети не встигали вивозити поранених.

Але зовсім по-іншому цю новину повідомив гауляйгер Володимир Сальдо (який теж стоїть у черзі на концерт кобзона). За його словами, ЗСУ запустили ракети на Бердянськ, але потім спеціально перенаправили їх на дитячий табір у Генічеську, де триває оздоровчий відпочинок школярів. Одну Storm Shadow збила російська ППО, а дві інші влучили у ціль. У результаті одна людина загинула і ще одна отримала поранення. Місцеві жителі відверто висміяли цю заяву, оскільки точки дислокації орків не те що діти, а й вуличні собаки обходять десятою дорогою. Ті ж самі містяни повідомили, що після вибуху Сальдо одразу «героїчно» «перенаправився» у більш спокійне місце.

Збурені ТікТок

На початку гарячої фази війни українські ботоферми, що роками відпрацьовували кремлівські гроші в популярних соціальних мережах, були захищені або зникли самі. Але їхню гігантську нішу поступово зайняв ТікТок. Цей контент унікальний тим, що сам затуляє в інформаційну вирву любителів тієї чи іншої тематики.

Схема досить проста. Алгоритм рахує секунди, протягом яких людина роздумує, відкрити заявлене відео чи «йти» далі. І якщо їй дійсно щось «зайшло», вона автоматично потрапить на підготовлений гачок і сама радо перепочуватиме побачене. Особливою популярністю користується так званий емоційний контент, який вибиває у користувача ґрунт з під ніг і змушує його не думати, а лише реагувати. Посилую важкі враження від побаченого ціла рота ботів, які залишають під відео обурливі коментарі.

Діє ця технологія фактично безвідмовно. Особливо у випадку з фронтним сюжетом. І якщо ТікТок-війська кадрирова спалилися досить швидко, то більш професійні ролики й досі

сприймаються як гірка правда війни, про яку «усі мовчать».

Скажімо, подібне «кіно» було опубліковане в акаунті відомого телеведучого під заголовком «ВСУ покинули своїх у Бахмуті при втечі». Там йдеться про те, що нібито українські військові, рятуючись від обстрілів, залишили напризволяще пораненого товариша. Відео отримало більше, ніж тисячу переглядів і купу коментарів, які викликали ще більший гнів, жаль і розпач. Однак сюжет виявився суцільною брехнею. По-перше, варто перейти на акаунт автора контенту, щоб побачити його антиукраїнську позицію. По-друге, на відео не було видно того військового, про якого буцімто говорять герої запису. Незрозуміла також локація події. А те, що лунає українська мова, взагалі не проблема, оскільки будь-який діалог можна вмонтувати у відео і видати як факт.

А рекорд цинізму рашистська пропаганда встановила на темі нескінченних обстрілів українських міст. Причому ця історія дійшла з їхньої подачі до повного абсурду. З одного боку в новинах показують кадри нищівних прильотів по лікарнях, житлових будинках і ТРЦ, викликаючи шалену радість у скрепних росіян. А з іншого, глядачів переконують у тому, що окупанти по мирному населенню обстрілів не ведуть. Мовляв, то все справа рук нацистів ЗСУ.

Парадокс ситуації полягає в тому, що обидві версії сприймаються як чиста правда не лише російськими, а й подекуди українськими користувачами новин. У тому ж таки Маріуполі чимало місцевих жителів і досі вірять, що авіабомбу на їхній театр скинули «українацисти», і саме вони вщент зруйнували місто. У такий же спосіб вводять в оману мешканців звільнених частин Херсонщини та Харківщини. І є свідчення, що перевірена технологія частково потрапляє в ціль. ■

■ ОБОРУДКИ

Чия земля? Турянського

Колишній голова Львівської ОДА «розжився» земельною ділянкою площею 11 га на околиці обласного центру

Іван ПОВАЛЯЄВ

Війна не заважає окремих діячів проводити звичний для них «схематоз» та нахабні оборудки. У тому числі із землею. Гектарами. На західній околиці міста Лева, де нерухомість під час воєнного стану додала у ціні. Ось і колишній голова Львівської облдержадміністрації, а нині голова львівського відділення Національного олімпійського комітету Юрій Турянський несподівано став «власником» земельної ділянки площею 11 гектарів, ринкова вартість якої, за оцінкою журналістів-розслідувачів, сягає понад 80 мільйонів гривень. Сталося це навесні 2023 року.

«Нічийна» земля

Але про все по порядку. Команда незалежних журналістів з видання «Наші гроші. Львів» (НГЛ) провела власне розслідування, за результатами якого однозначно стверджує: пан Турянський захопив цю величезну ділянку за допомогою махінацій і підробки документів. Думає, він сплатив за неї хоча б занижену вартість у пару мільйонів. Аж ніяк! За ці 11 га він не заплатив ні копійки.

Журналісти вивчили історію цієї земельки: ще у 1982 році Пустомитівська райрада народних депутатів своїм рішенням передала ділянку площею в 11 гектарів у постійне користування державній Автоколоні №2207 Львівського облуправління вантажного автомобільного транспорту УРСР. З часом, унаслідок розширення міста, земля опинилася на західній околиці Львова, біля об'їзної дороги.

Держпідприємство багато років користувалося цією землею, тож туди провели усі необхідні для транспортників комунікації. Наприкінці 1990-х на базі колишнього держпідприємства створили ВАТ «Львівське АТП 24654», акціонерами якого стали понад 100 людей. Компанія продовжувала користуватися частиною території та нежитловими приміщеннями ліквідованої автоколоні. Решта ж нерухомості почала переходити до нових власників.

Офіційно ділянка залишалась неоформленою, а Львівська міськрада не поспішала реєструвати комунальне право власності, хоча мала усі законні підстави. Втім, у 2005 році частину землі таки оформили в окрему ділянку і передали в оренду данській компанії «Сельскабет Сверігесвай 22, Скандерборг АпС». При цьому в ухвалі міськради зазначено, що ВАТ «Львівське АТП 24654» надало згоду на виділення цієї ділянки, вважаючи себе правонаступником колишньої радянської автоколоні.

Ексдиректорка данської компанії «Сельскабет Сверігесвай 22, Скандерборг АпС» Вікторія Маринчук розповіла НГЛ, що виділену ділянку використовували під деревообробне підприємство. Але одразу ж почалися проблеми з Юрієм Турянським — на той момент просто бізнесменом з не дуже доброю

репутацією та членом наглядової ради ВАТ «АТП 24654». «Він блокував нам електропостачання та всіляко намагався нашкодити. Ми намагалися вирішити питання по-сусідськи, але нічого не виходило», — каже Маринчук.

У 2014 році данська компанія зупинила виробництво, а Турянський на кілька місяців очолив Львівську ОДА. Тоді ЗМІ почали цікавитись ним і з'ясували незвичайні подробиці. Принаймні підприємці, які працювали в одній галузі з Турянським, ще тоді відгукувались про нього, м'яко кажучи, не дуже.

Конфлікт з данською компанією завершився тим, що після багаторічних судів «Сельскабет» таки з'їхала, а її будівлі і землю отримав Турянський — в обмін на ділянку у Кам'янка-Бузькому районі. Пані Мирончук вважає, що компанії ще пощастило отримати у тій ситуації «хоч щось».

Розбірки відбувалися і з іншими компаніями, які базувались на вулиці Конюшинній, а згодом Юрій Турянський став єдиним бенефіціарним власником ВАТ «Львівська АТП 24654». У 2019 році цю компанію перейменували на ТДВ «Львівська автоколона №2207», просто продублювавши назву радянського держпідприємства. Щоб підсилити свої претензії на правонаступництво, згадки про це навіть включили у статут приватної компанії.

Імітація законності набуття нерухомості

Також Турянський зумів оформити на себе чотири сусідні будівлі, які теж раніше належали ПП «Едель» і які банк намагається повернути і досі.

У липні 2019 року Юрій Турянський за допомогою приватної нотаріуски Христини Куйбіди-Кришкевич (померла у 2020-му) зареєстрував цю нерухомість за собою. Точніше, власником приміщень банку стало ТОВ «Новодім Сервіс» (стара назва ЗАТ «Західугілля») Юрія Турянського. Право власності оформили на основі договору купівлі-продажу, нібито укладеного ще 2003 року з ПП «Едель», — пише видання «НГЛ».

Українське законодавство має низку прогалин, що сприяють такому «легальному» рейдерству. Водночас втручання в роботу державного земельного кадастру та підробка документів — це явно порушення законодавства, за яке мала би настати кримінальна відповідальність.

Журналісти стверджують: «Вже зараз відомо, що цей договір має ознаки підроблення, це вказано у висновку експертизи, яку провели у межах кримінальної справи. «Відтиски печатки у наданих на дослідження договорі і акті, датованих 17.03.2003 р. нанесені не в той час, яким вони датовані, а знач-

Колом обведено територію колишньої автоколоні на вулиці Конюшинній у Львові, де нині господарює Турянський.

но пізніше», — вказано, зокрема, у висновку експертизи, що є у розпорядженні НГЛ.

Ба більше, чотирьох будівель, які компанія Турянського нібито купила в «Еделю» 20 років тому, на той момент іще навіть не існувало. Про це свідчать дані сервісу Google Earth Pro. На фото видно, що навіть у 2005-му їх нема. Як свідчать супутникові фото, дві будівлі звели у період між 2006-2007 роками, а ще дві — аж у 2012-му. Тож компанія Турянського ніяк не могла купити їх у 2003-му.

«Такий поетапний продаж майна між своїми компаніями часто використовують, щоб зімітувати законність набуття нерухомості. Це спроба надати вигляду законного набуття права власності, щоб в подальшому потенційні продавці не змогли дослідити або не звернули увагу, яким чином було приватизовано майно. Фактично перепродаж допомагає прикрити різні майнові маніпуляції», — пояснює юрист Євген Воробйов.

А рейдер хто?

Наявність у власності нерухомості дає право отримати земельну ділянку у користування. Тож Юрій Турянський, хоч і за фальшивими документами, отримав можливість оформити на себе ділянку колишньої авто-

колоні. Окрім трьох будівель, які «Міжнародний інвестиційний банк» все ж зміг продати 2022 року відомій львівській компанії з вивозу сміття «Грінера Україна», яка облаштувала там автомаїстерню для своїх сміттєвозів. Нові сусіди Турянському теж не сподобались.

Юрій Турянський.

Власник компанії Богдан Михалусь розповів НГЛ, що Турянський усіляко протидіє роботі компанії і вже кілька разів пропонував поговорити щодо продажу чи обміну приміщень на Конюшинній, однак конструктиву з цього не вийшло.

«Та він рейдер, постійно створює нам проблеми», — каже Михалусь про стосунки з Турянським. Будівлі «Грінери» необхідні Турянському, щоб отримати законні підстави для приватизації усієї земельної ділянки площею 11 га. А вже оформити землю, на якій є майно іншої компанії, законним шляхом неможливо.

І ось 23 березня 2023 року приватна нотаріуска Людмила Волинська зареєструвала ділянку колишньої автоколоні у комунальну власність Львівської міськради — хоч там про це і не знали, як виявилось пізніше. Після реєстрації ділянки пані Волинська одразу передала її в постійне користування ТДВ «Львівська автоколона №2207» пана Турянського.

У відповіді на запит НГЛ представники Львівської міськради повідомили, що не знали про реєстрацію комунальної власності на цю ділянку, ні про передачу її у користування компанії Турянського. «Здійснено реєстрацію права комунальної

власності за територіальною громадою Львівської міської ради без жодного відповідного рішення про надання чи формування такої ділянки. Львівською міською радою проводиться правова експертиза підстави формування та реєстрації земельної ділянки площею 9,4433 га», — йдеться у письмовій відповіді юридичного департаменту міськради.

«Опитані НГЛ юристи вважають, що довести зловживання Турянського у цій справі не так просто. Адже українське законодавство має низку прогалин, що сприяють такому «легальному» рейдерству... Водночас втручання в роботу державного земельного кадастру та підробка документів, на основі яких все це стало можливим — це явно порушення законодавства, за яке мала би настати кримінальна відповідальність», — стверджують розслідувачі.

Сам Юрій Турянський спілкуватися з журналістами відмовився. Оціночна вартість захопленої Турянським міської землі, за даними Держгеокадастру, становить 47,5 млн грн. Утім, порівнюючи ринкові пропозиції на ділянки зі схожим розташуванням, реальна вартість може становити близько 80 млн грн, додають у НГЛ. ■

■ УПРАВА НА ЗЛОДІЯ

Скіфське золото належить Україні

Рішення Верховного суду Нідерландів як триумф справедливості

Олена ЧЕРКАСЕЦЬ

Верховний суд Нідерландів підтвердив рішення, ухвалене апеляційним судом Амстердама ще в жовтні 2021 року, що «скіфське золото» має бути повернуто Україні.

Упродовж семи років об'єкти зберігаються в музеї Алларда Пірсона в Амстердамі, після того, як їх тимчасово привезли з чотирьох музеїв Криму.

Як інформує «Україна молода», про це 9 червня повідомило видання NOS.

Нагадаємо, коли росія анексувала Кримський півострів, постало питання: кому передавати згадані предмети — музеям у тимчасово окупованому Криму чи Україні. У лютому 2014 року колекцію було вивезено до столиці Нідерландів для участі у виставці «Крим: золото і таємниці Чорного моря», яка проходила в Музеї Пірсона. Її неофіційно назвали «скіфське золото» чи «кримське золото», від чого пішла й назва судової тяганини.

14 грудня 2016 року суд Амстердама вирішив повернути Україні «скіфське золото», однак у січні 2017-го так звані кримські музеї під проводом окупантів почали процес оскарження

Верховний суд Нідерландів ухвалив рішення повернути «скіфське золото» Україні.
Фото з сайту dnipro.libri.dp.ua.

рішення. 2021-го судді знову таки ухвалили рішення на користь нашої держави, але тоді «кримськi музеї» звернулися до Верховного суду Нідерландів. Урешті, тепер, 9 червня він постановив, що скарби є культурною спадщиною всієї України.

На рішення суду Нідерландів повернути «скіфське золото» Україні відреагував керівник офісу президента Андрій Єрмак. Він наголосив, що судові баталії в цій справі тривали майже дев'ять років. Увесь цей час країна-агресор росія хотіла позбавити нашу державу культурного надбання.

Зараз суд повністю відмовив у касаційній скарзі «кримських музеїв» і залишив у силі рі-

шення апеляції, яким було задоволено позовні вимоги України. Триумф справедливості буде й в інших справах, що стосуються злочинів росії. Ми повернемо все, що належить нашій нації», — написав він у Телеграмі.

Відомо, що під час повномасштабного вторгнення в Україну представники країни-агресора росії продовжили вивозити із захоплених територій українські історичні цінності. Окупанти вкрали «скіфське золото» в захопленому Мелітополі на Запоріжжі.

Міжнародна група науковців та експертів із цифрових технологій висловила переконання, що такі дії рф є не випадковим мародерством, а цілеспрямованою стратегією. ■

■ ОСОБИСТІСТЬ

Незламний характер

Досі немає політичної волі гідно вшанувати пам'ять великого українця

«Мене на довго не стане».
Олег Ольжич

Богдан ЧЕРВАК,
голова Організації українських націоналістів

У ніч із 9-го на 10 червня 1944 року у німецькому концтаборі «Заксенхаузен» загинув визначний діяч ОУН, поет і вчений Олег Кандиба (О. Ольжич).

До цього часу залишаються нез'ясовані безпосередні причини його арешту. Існують тільки припущення. Перше — О. Ольжич завдяки своїм знайомствам у Західній Європі та США володів інформацією про можливі час і місце відкриття «другого фронту». Ба більше, припускають, що О. Ольжич переконував союзників здійснити висадку в Криму, що дозволить не допустити окупації всієї України більшовицькою Росією. Друге — О. Ольжич зібрав факти злочинів фашистів проти українців і мав намір їх опублікувати у так званому «вільному світі». Можна припустити ймовірність першої й другої причин.

Після загибелі в лютому 1942 року Олени Теліги та розгрому підпілля ОУН у Києві О. Ольжич перебрався в Західну Україну, яку вважали відносно безпечним місцем, звідки можна здійснювати керівництво ОУН. При цьому він намагався менше відвідувати Львів, де, крім гестапо, на нього могли полювати польські бойвки, які намагалися помститися українцям за «різанину на Волині» в липні 1943 року.

Письменниця Докія Гуменна, яка знала про О. Ольжича ще з часів окупованого німцями Києва, одного разу намагалася підійти до нього у Львові, щоб привітатися. Однак Ольжич, якого вона вважала приятелем, відвернувся і зробив вигляд, що не знає її. Спочатку її це обурило. А потім вона зрозуміла, що таким чином він, можливо, врятував її від підозр гестапо, яке за ним чатувало.

На одній із зустрічей у Львові в 1943 році О. Ольжич зізнався генералу Миколі Капустянському: «Пане генерале, мене на довго не стане». Пізніше у своїх спогадах М. Капустянський написав: «Він передчував свою смерть».

Несподівано для багатьох О. Ольжич з'явився у Львові 25 травня 1944 року і попрямував на конспіративну квартиру літератора Романа Маланчука («Ромехи»), що неподалік Личакова. При цьому, як стверджує його соратник Яків Шумелда, Олег Ольжич знав, що квартира «Ромехи» у Львові давно «ненадійна» і перебуває під наглядом гестапо. Зрештою, Р. Маланчук не вважався професійним підпілляком, не належав до ОУН, а тільки входив до складу «Культурної референтури ПУН», яка об'єднувала національно свідому творчу інтелігенцію.

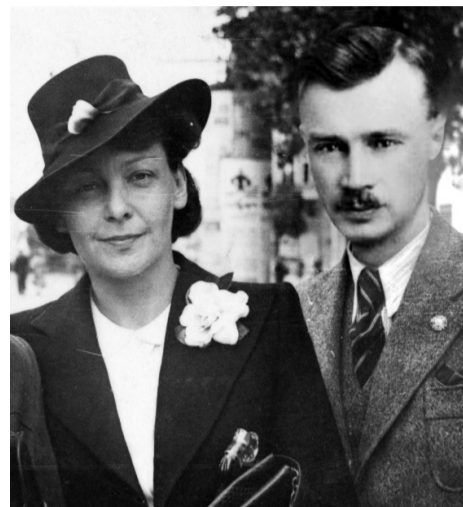
Чому досвідчений революціонер О. Ольжич з'явився на розконспірованій квартирі? Що спонукало його до такого ризику? Відповідей на ці запитання немає до цього часу.

Після арешту гестапо доправило Олега Ольжича спочатку до Берліна, а згодом — до концентраційного табору «Заксенхаузен», де на той час уже перебували інші визначні діячі ОУН, включно з головою ОУН полковником Андрієм Мельником та його дружиною Софією.

Про арешт О. Ольжича у Львові довгий час ніхто не знав. А. Мельник у своїх спогадах зізнався, що одночасно про арешт і смерть О. Ольжича його повідомив Степан Бандера — на тоді також в'язень «Заксенхаузена». На вікні своєї камери він зробив напис «Ольжич», а поруч намалював хрест, що означало смерть.

З-поміж українських в'язнів-націоналістів лише Володимир Стахів бачив О. Ольжича. В. Стахів належав до ОУН(р) Степана Бандери, однак як українець з повагою ставився до Ольжича — на той час уже відомого діяча національно-визвольного руху.

Власне, В. Стахів майже в деталях описав

Ольжич і Теліга — смолоскипи національної революції.
Фото з сайту pravyysektor.info.

страшну картину поневірянь О. Ольжича.

У «Заксенхаузені» тривали безкінечні допити, які проводили переважно вночі, щоб не дати йому можливості спати. О. Ольжич перебував в одиночній камері з твердими нарами. Він був закутий у ланцюги до підлоги. Міг тільки сидіти або лежати на нарах. Коли в'язню приносили поїсти, його розковували, і тоді важкі ланцюги з грюкотом падали на підлогу.

7 червня до «Заксенхаузена» зі Львова прибули троє гестаповців: оберштурмбанфюрер (підполковник) Вольф, гауптштурмфюрер (капітан) Шульц та прибалтійський німець Вірзінг, який відзначився особливою жорстокістю при допитах українців у Львові 1941 року.

О 15.00 цього ж дня згадана трійця розпочала допит О. Ольжича, після якого йому стало геть зле. До своєї камери він повернувся о 20.00. Отже, катування тривало впродовж п'яти годин.

Наступного дня допит розпочався о 20.00. Знесилений і напівмертвий О. Ольжич повернувся у свою камеру за опівніч. Тільки вранці 10 червня йому принесли сніданок. А вже через деякий час німець-наглядач Панке голосно повідомив: «В'язень відмовляється приймати їжу».

Насправді О. Ольжич не витримав тортур і помер.

Деякий час поширювалися чутки, що він повісився в камері. Але цьому ніхто не вірив, знаючи його незламний характер і безмежну волю до життя. Версію про самогубство спростував Андрій Мельник, якому німецький офіцер Вольф показав передсмертну записку покійного, де, начебто, той зізнавався у намірі самогубства. Однак зміст записки цього не підтверджував. О. Ольжич лише написав, що відмовляється давати свідчення і не зрадить друзів.

Згодом Андрій Мельник звинуватив референта українських справ у відомстві Гімлера Вольфа у смерті О. Ольжича.

16 червня 1944 року о 16-й годині католицький єпископ Владислав Гораль із Любліна відслужив у своїй камері заупокійну службу Божу за О. Ольжича. Заздалегідь про це повідомив інших в'язнів, які в той день разом із ним молилися за упокій душі героя.

Тіло О. Ольжича німці спалили у крематорії. Андрій Мельник відчайдушно домагався, щоб прах О. Ольжича передали йому для захоронення. Однак, попри обіцянку це зробити, комендант «Заксенхаузена» Кайдель не дотримав слова. Прах О. Ольжича, як і прах інших в'язнів, відвезли на одну з німецьких фабрик з виробництва мила.

О. Ольжичу виповнилося тільки 36 років. За рік до загибелі він одружився з Катериною Білецькою, яка народила йому сина, але вже після смерті чоловіка. На його честь назвала сина Олемом.

«Заксенхаузен» зберігає пам'ять про багатьох в'язнів, у тому числі українських. Але до цього часу на всі звернення Проводу ОУН установити пам'ятну дошку на честь О. Ольжича навіть не отримали якоїсь зрозумілої відповіді.

Можливо, сьогодні, коли московсько-українська війна відкриває очі багатьом українським, а також німецьким політикам і державним діячам, знайдеться політична воля гідно вшанувати пам'ять великого українця Олега Ольжича. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2023

Разом — до перемоги!

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на друге півріччя

«Україну молоду» у своїх відгукках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на друге півріччя. Передплатите «Україну молоду» до 18 червня, і ви отримуватимете газету з липня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплати і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молодої» на 2023 рік:

на місяць — 52 грн. 86 коп.,
на два місяці — 105 грн. 72 коп.,
на квартал — 158 грн. 58 коп.,
до кінця року — 317 грн. 16 коп.

Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 67 грн. 86 коп.,
на два місяці — 135 грн. 72 коп.,
на квартал — 203 грн. 58 коп.,
до кінця року — 407 грн. 16 коп.

Передплатний індекс — 01555

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 5 грн., на три місяці — 10 грн., на шість місяців — 14 грн.

■ ДАХ

Нема нічого постійнішого за тимчасове

Модульне містечко для переселенців у Полтаві, про будівництво якого обласна влада заявляла ще наприкінці минулого року, нарешті готове

Ганна ВОЛКОВА

Наразі на заселення надійшло понад 400 заявок від внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Щоправда, поки невідомо, коли люди зможуть сюди вселитися — для цього, виявляється, потрібне рішення координаційного штабу при Кабінеті Міністрів. Про це повідомив журналістів заступник голови Полтавської військової адміністрації Олексій Бруслик під час пресури на територію містечка.

Олексій Бруслик також зазначив, що, перш ніж заселитися у свою кімнату, внутрішньо переміщені особи зможуть її оглянути і навіть змінити меблювання на власний смак.

От я, наприклад, замінила б бодай одне двоюрисне ліжко (загалом їх по два в кожній кімнаті) на розкладний диван. На тринадцяти квадратних метрах особливо не «розженешся» з перестановкою меблів, але, виходячи з потреб елементарних зручностей, дорослим необхідне спальне місце звичної висоти. На жаль, двоюрисне ліжко передбачає або ж пригинатися, ледь не стаючи на коліна, щоб зайняти горизонтальне положення знизу, або ж дертися, як у вагоні, нагору. Не знаю, як із цим справлятимуться люди похилого віку чи особи з інвалідністю. Тому, очевидно, стандартне меблювання буде «ламати». Обласна влада обіцяє сприяти в заміні меблів. Звідки візьмуться на це кошти, поки ніхто не говорить, та й узагалі ціну подібних удосконалень наперед не можна прорахувати. Але, за словами заступника голови Полтавської військової адміністрації держадміністрації Олексія Бруслика, «ми маємо створити для внутрішніх переселенців, які втратили житло через російську агресію й обрали своїм місцем проживання Полтавщину, максимум зручностей. За цих людей треба боротися».

Хоча в модульному містечку житимуть переважно родини з дітьми, люди похилого віку й з особливими потребами. Саме цим категоріям віддавалася перевага при відборі заявок. Якщо це люди, не пов'язані родинними узами, то вони ділитимуть кімнату лише на двох.

Так от, щодо зручностей. У кімнаті, що має форму прямокутника, ліжка встановлені симетрично: одне біля входних дверей, друге — в іншому кутку біля вікна. Між ними — неширока, але висока шафа й невеликий стіл з двома стільцями. Тісно. До того ж стеля занижка. Тому відчуття, що на тебе все це тисне.

Зате широкий коридор. Дві просторі дитячі гральні кімнати. Дві такі ж просторі кухні-їдальні з двома електроплитами, електробойлерами, кількома холодильниками.

Спільними є також туалети, душові, пральні кімнати, у яких, до речі, встановлено по чотири пральні й по дві сушильні машини. Одне технічне крило відведено для жінок, інше — для чоловіків. У кожній кімнаті встановлено кондиціонер та обігрівач. Підключено Wi-Fi. Є також комірочки для зберігання допоміжних речей. І все ж «модуль» за своєю суттю — гуртожиток. Хіба що обставлений сучасними меблями та технікою, більшість яких надана міжнародними партнерами.

Загалом, розповів начальник управління капітального будівництва департаменту будівництва, містобудування та архітектури Полтавської ОВА Володимир Годня, на 1,6 гектара облаштованої території (з них 5,6 тис. квадратних метрів заасфальтовано) встановлено 6 модульних буди-

ночків, у кожному з яких — по 18 житлових кімнат, які можуть вмістити 432 особи. Для людей з інвалідністю (їх тут мешкатиме близько 40) обладнано пандуси.

Для безпеки мешканців містечка по периметру території встановлено 9 відеокамер. А зайти на неї зможе лише той, хто має магнітний ключ від замків на хвіртках.

На території також облаштовано два різновікові дитячі майданчики та спортивний з тренажерами. Дорослі можуть збиратися для відпочинку в дерев'яних альтанках. Є майданчик і для сушіння білизни та паркомісця для автомобілів. Незабаром територія стане «живішою» — на клумбах засійють траву.

Містечко енергонезалежне: у випадку зникнення світла в роботу включаться чотири потужні дизельні генератори.

Не виїжджаючи до міста, тут можна зробити невеликі покупки в двох кіосках, один з яких належить хлібному підприємству «Кулиничі».

Варто зазначити, що мешканці містечка матимуть величезні привілеї: не сплачуватимуть комунальних послуг, швидше за все, харчування для них також буде безоплатним. Однак фінансові питання до кінця ще не вирішено.

Самі ж будиночки передано на баланс медичного закладу, на території якого вони розташовані, і коли тимчасові мешканці виберуться з них (коли те станеться — нікому не відомо), приміщення будуть використовувати для розширення ліжкового фонду лікарні.

Нині через органи соціального захисту подано 418 заявок на заселення.

Чи кращі тут умови, аніж у місцях компактного проживання ВПО? Безумовно. Проте багато внутрішньо переміщених осіб, котрі мріють виїхати з тих же шкіл і дитсадків, нарікають, що модульне містечко розташоване за містом і далеко не кожному зручно буде добиратися в поліклініку, дитсадок, школу та позашкільні заклади, на ринки, у великі магазини, де товари дешевші...

Представники ж обласної влади говорять, що знайти вільну земельну ділянку великої площі в Полтаві було нереально. Й заспокоюють тим, що тут непогане транспортне сполучення. Обіцяють незабаром поряд з містечком облаштувати зупинку громадського транспорту. А дитсадок і школа — у межах пішої доступності.

Проблема може ховатися в іншому. Як свідчить світова практика, подібні містечка компактного проживання для біженців часто перетворюються на своєрідні «гетто», оскільки вони «затягують», і людині важко вирватися звідти, бо вона там живе на всьому готовому. Так, це один із варіантів виходу із сьогоденної ситуації, він має право на існування. Та все ж кращий варіант, на думку фахівців, — купівля вторинного житла для ВПО за кошти держави. Ми не можемо набувати модульних містечок скрізь і всюди під один шаблон, щоб потім не знати, що робити з людьми, які там живуть. Нам потрібна соціальна модель відновлення України. Тобто треба розвивати економіку, створювати для ВПО робочі місця, щоб люди могли брати доступні кредити й купувати власне житло.

До речі, буквально за дрогоною загорожею, якою обнесено модульне містечко, триває реконструкція одного з медичних корпусів, у який також будуть заселені внутрішньо переміщені особи. Тобто пот-

Шість модульних будиночків можуть вмістити 432 особи.

На території містечка облаштовано майданчик для дітей та для занять спортом.

На просторих кухнях приємно готувати.
Фото автора.

року Полтава вирішує складні житлові питання біженців.

— На Полтавщині найбільше в Україні облаштовано місць для ВПО — 188 тисяч. Це і місця компактного проживання, і житловий фонд у громадах. Але це не місця для постійного проживання, тим паче 97% житлового фонду області вже заповнено, — розповів Олексій Бруслик. — Тому було ухвалено рішення будувати модульне містечко на території полтавської громади, де ВПО найбільше.

Насамкінець додамо, що модулі, з яких складено будиночки, — це гуманітарна допомога, надана Республікою Польща та Великою Британією. Їх доставили в Полтаву залізницею в грудні минулого року, а монтувати почали з середини квітня, після того як на відведеній земельній ділянці було проведено необхідні комунікації й здійснено благоустрій. Роботи з облаштування території обійшлися в 42 мільйони гривень, їх виділили з обласного бюджету. ■

Валентина ГРИГОРЕНКО

Не кожен знає, що Ольга Петрівна Косач, більш відома як Олена Пчілка, — з роду Драгоманових, мати письменниці-інтелектуалки, яку всі знають за псевдонімом Леся Українка, — була редакторкою. Газета, якою опікувалася, мала назву «Рідний край», а попередньо — «Газета Гадяцького земства». Про це розповідає Олексій Новіков, очільник громадської спілки «Українська культурна спадщина», директор Центру вивчення сімейної історії «Метрика». Співрозмовник є ініціатором видання репринтного 14-томного видання «Газета Гадяцького земства, 1906—1919 рр.», яке дає змогу провести паралелі між подіями понад 100-літньої минувшини і зовсім недавніми.

Центр Гетьманщини і родинне гніздо Драгоманових

■ **Пане Олексію, нагадаймо про те, чим важливий був Гадяч в історії України, щоби нині всі зацікавилися, яку газету видавали там сто років тому.**

— Гадяч споконвіку був у центрі багатьох подій. Певний період місто було не тільки сотенним, пізніше — полковим, а й політичним центром Гетьманщини, її столицею. Саме в цей період відбулася знакова для Лівобережної України подія — підписання Гадяцького договору між Гетьманщиною і Річчю Посполитою. Це сталося 16 вересня 1658 року за Івана Виговського, наближаємося до 365-ліття цієї дати.

Гадяч — це й мала батьківщина видатної українки, письменниці, громадської діячки, націоналістки Ольги Петрівни Косач, яку більшість людей знає як Олену Пчілку. Вона народилася 1849 року в родині дворянина, представника давнього козацького роду Петра Якимовича Драгоманова. До речі, 174-річчя матері Лесі Українки відзначатимемо 17 червня.

Представники родини Драгоманових зробили, без перебільшення, величезний внесок в культуру. Найяскравішими її представниками були старший брат Олени Пчілки Михайло Драгоманов — український публіцист, історик, філософ, економіст, літературознавець, фольклорист, та Лариса Петрівна Косач-Квітка (Леся Українка) — письменниця, перекладачка та культурна діячка.

Саме в Гадячі в буремному 1917 році Олена Пчілка на запрошення Гадяцького земського зібрання посила посаду головної редакторки «Газети Гадяцького земства», у подальшому відомої як «Рідний край».

■ **Ціна номера газети у проміжку 1906—1919 років була і 2 копійки, й 1 карбованець. Про що це свідчить?**

— У роки виходу газети, 1906—1919 рр., відбулося багато подій, які сприяли інфляції. Можемо порівняти вартість номера газети з іншими цінами. Так, станом на листопад 1917 року заробітна плата секретаря волосної управи становила 100 карбованців (ГЗ № 109 від 20.11.1917 р.), а будинок з городом 3 тис. кв. сажнів коштував 50 тисяч карбованців (ГЗ № 111 від 28.11.1917 р.).

За карбованець номер газети продавали у 1919-му. Варто врахувати те, що емісія (випуск в обіг нових грошових знаків) «донського рубля», який

■ ЯК ЦЕ БУЛО

«Рідний край» і Гадяч

Як прапраправнук міського голови досліджує газету, редакторкою якої була Олена Пчілка

Планується видати 14 томів оригінальних випусків газети, редакторкою якої майже рік була Олена Пчілка — Ольга Петрівна Косач. Фото надані Олексієм НОВІКОВИМ.

був в обігу денікінської влади, тільки за перший квартал того року проводилася двічі.

Мовні перевертні понад 100 років тому

■ **«Я не розумію, як можна не знати мови свого народу і не хотіти навчитися її, — бувши виборними від того народу». Це слова Ольги Петрівни Косач — Олени Пчілки з «Газети Гадяцького земства». Тобто про існування перевертнів, умовних бужанських, у попередньому столітті можна дізнатися саме з паперового видання з не надто зрозумілою сучасникам назвою?**

— Олена Пчілка 17 травня 1917 року була призначена головною редакторкою «Газети Гадяцького земства». Виступаючи у земському зібранні, вона безапеляційно заявила, що працюватиме винятково українською мовою, а депутатів, що її «не розуміють», назвала перевертнями.

Олена Пчілка, яка перед тим втратила сина і доньку — Михайла (1903) та Ларису (1913) — Лесею Українку, запитала депутатів Полтавщини: «Я не розумію, як можна не знати мови свого народу і не хотіти навчитися її, — бувши виборними від того народу». На жаль, навіть у 2023 році питання до депутатів усіх рівнів досі є актуальним.

Понад 100 років тому депутатство не підтримало повну українізацію газети під редакцією Олени Пчілки, наголосивши, що «для багатьох вона буде непонятна».

Відповідна стенограма була опублікована у травневому №55 видання. І це лише краплини правди про боротьбу Олени Пчілки за українську ідентичність і державність напередодні проголошення Української Народної Республіки.

■ **Які найцікавіші інформаційні знахідки з «Газети Гадяцького земства» ще були для вас?**

— Я відкрив для себе цю газету як джерело інформації у 2017-му. У нашій країні, крім війни, яка гриміла на сході, тоді відбувалися процеси, пов'язані з мовою, освітою, церквою. Вивчаючи газету, я бачив дуже багато матеріалу, який відображав подібні події, тільки у 1917—1918 ро-

ках. Гасло «Армія, мова, віра» також звучало в ті буремні часи.

У газеті друкувалися статті, що піднімали питання необхідності створення Українського війська та формування незалежної Української церкви, а також просвіти.

■ **Скільки часу тривало опрацювання текстів?**

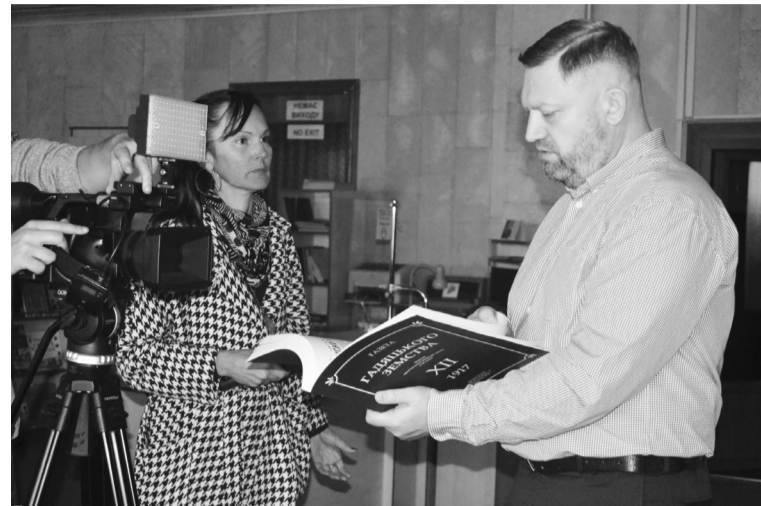
— Вивчати газету почав, коли займався власною генеалогією. У Державному архіві Полтавської області збереглося дуже мало документів про особовий склад Гадяцької міської управи. Враховуючи те, що мій прапрапрадідусь Олексій Васильович Новіков у період від 1892-го до 1907 років був міським головою, я вирішив пошукати інформацію про нього в повітовій газеті.

На жаль, в архівних і музейних установах та бібліотеках України зберігається дуже мало оригіналів газети: за 1907 рік є лише один номер, за 1910-й — два номери, за 1916-й — піврічна підшивка, за наступні два роки — близько двох третин номерів, що виходили, і за 1919-й — 11 номерів. Ці номери газети розпорошено по багатьох бібліотеках і архівах України. Бо за радянських часів не тільки великий шмат архівних документів, а й більшість видань місцевої преси окупаційна комуністична влада вивезла до центральних архівів і бібліотек Союзу. Таким чином зробила все, щоб українці були позбавлені можливості вивчати власну історію з першоджерел, якими є й місцеві газети.

■ **Що найцікавішого з родинної історії дослідили?**

— Вивчаючи «краплини» газетних випусків, інформації про Олексія Новікова не знайшов. Але зовсім випадково та несподівано з'ясував, що його старший син Петро Олексійович Новіков у період Української революції був гадяцьким повітовим комісаром і першим демократично обраним головою Гадяцької земської народної управи. Також у 1917—1918 роках разом з Оленою Пчілкою видавав «Газету Гадяцького земства», яка з 16 грудня 1917 року виходила з назвою «Рідний край».

Це надихнуло мене зробити

Олексій Новіков, зацікавившись родознавством, повертає маловідому українську історію 1906—1919 років.

все, щоб в Україні були всі номери «Газети Гадяцького земства» за весь період її існування, хоча б в електронному вигляді, а також видати репринт газети. На тепер мені вдалося відшукати та викупити повні річні комплекти газети за 1906—1910-й, 1914-й, 1917—1919 роки.

Сродна праця волинян, полтавчан, вінничан, львів'ян та донецчан

■ **Планується видання 14 томів оригінальних випусків газети. Скільки вже підготовлено?**

— У моїх планах зібрати всі річні підшивки газети. Репринтне видання, хочеться вірити, з'являтиметься з розрахунку один рік — один том. Швидше за все, томи за 1913—1916 роки будуть поділені на 3-4 книги, тому що тоді газета виходила в зменшеному форматі, але більшою кількістю сторінок.

У 2022 році вдалося видати частину накладу тому XII — 1917 рік. У роботі брали участь фахівці Гадяцького історико-краєзнавчого музею, які склали іменний та географічний покажчик (директорка музею Наталія Судакова та молодший науковий співробітник Катерина Стромилло). Передмову до тому написав Олег Бабенко, заступник директора, головний зберігач фондів Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, член Національної спілки письменників України.

Упорядкуванням тому займався безпосередньо я. Макетування та друк забезпечувало вінницьке видавництво. Запланований загальний наклад — тисяча примірників. На раз надруковано 30. Практично готова електронна версія.

■ **Над чим працюєте далі?**

— Макетуємо том XIII-XIV — 1918-й та 1919 роки. Тут партнер — комунальне ви-

давництво «Гадяч» відповідної міської ради. Першу передмову написала Марія Моклиця, професорка Волинського національного університету імені Лесі Українки, а до випусків газети наступного року — Тарас Пустовіт, заступник директора Державного архіву Полтавської області.

Покажчики склали: від гадяцького музею — Наталія Судакова та Катерина Стромилло, від громадської спілки «Українська культурна спадщина» — кандидат історичних наук Леся Іванченко. Укладачем тому разом зі мною є Леся Ковальська, професорка Донецького національного університету імені Василя Стуса.

У томі також будуть використані як додаткові матеріали — документи з фонду Ольги Петрівни Косач, що зберігаються та люб'язно надані Інститутом літератури імені Тараса Шевченка НАН України. Запланований наклад тому — 1 тис. примірників, також буде електронна версія.

■ **Ви з кінця вирішили готувати 14 томів?**

— Ми почали підготовку і першого тому — 1906 рік. Над передмовою працює Олеся Дроздовська, співробітниця Львівської національної наукової бібліотеки імені Василя Стефаника. Над підготовкою покажчиків працює робоча група Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Котляревського, керівник групи Марина Федорова, завідувачка краєзнавчого відділу бібліотеки.

■ **Хто фінансує видання?**

— Левова частка — це мій власний бюджет. На макет тому XIII-XIV цього року протягом січня-травня збирали кошти, оголосивши про це у фейсбуці. Із необхідних 13 тис. 500 гривень зібрали близько 10 тисяч. Макет уже оплачено і видавництво над ним працює. Збір коштів на наступні томи триває. ■

■ ДОВІДКА «УМ»

«Газету Гадяцького земства» видавали у місті Гадяч Гадяцького повіту Полтавської губернії в період з 1 січня 1906-го до грудня 1918 року і з вересня до листопада 1919 року. Засновницею газети була Гадяцька повітова земська управа.

У період із грудня 1918-го до серпня 1919 року, коли Полтавщину захопили більшовики, газета не виходила, а з листопада 1919-го радянська влада остаточно її ліквідувала. Весь час свого існування газета висвітлювала найбільш значущі події у повіті, губернії, державі та світі.

Володимир КОЛОДЯЖНИЙ

З Інною Григор'євою, завідувачою Центром неврології та нейрохірургії з інсультним блоком Лікарні інтенсивного лікування Боярської міської ради, ми може, ніколи б і не познайомилися. Але довелося стати її пацієнтом. Спостерігаючи за нелегкою роботою пані Інни — чудового фахівця, який живе своєю справою, — та за життям усього відділення, й виникла ідея цього матеріалу. Адже її поради, знання й досвід можуть бути корисні багатьом людям, навіть тим, які вважають себе цілком здоровими.

Алкоголь — одна з основних причин майбутньої біди

■ Інно Олександрівно, чому ви пішли в неврологію?

— Багато людей страждають від неврологічних захворювань, і хочеться запобігти їхній інвалідизації й лікувати інсульти.

■ Якщо раптом став очевидцем інсультного випадку з людиною, що треба робити?

— Треба викликати «швидку» і не намагатися різко знизити артеріальний тиск, бо це призведе до ще гіршої ситуації... А вже в лікарні кваліфіковані фахівці подбають про таких пацієнтів. Наприклад, у нашій лікарні є чудові спеціалісти для лікування інсультів — прекрасні невропатологи Тетяна Жорова і Наталя Сакун, два нейрохірурги високого рівня — Олександр Мазниченко і Олександр Назаренко, які проводять складні оперативні втручання.

■ Знаю, що у вашому відділенні амбулаторно і стаціонарно лікується багато пацієнтів з бойових частин...

— Ті захворювання, з якими вони звертаються, пов'язані з периферичною нервовою системою. В артилеристів часто спостерігаємо синдром карпального каналу за рахунок того, що вони постійно тримають зброю в руках і пошкоджують периферичні нерви кисті. У льотчиків бувають проблеми з вестибулярним апаратом і за різкої зміни атмосферного тиску страждають кровоносні судини, що може призводити до інсультів. Багато ЗСУшників після контузій. А в медичних працівників часто страждає шлунково-кишковий тракт. Наприклад, виникають виразки... Тому що не завжди нормальне і регулярне харчування.

■ Пригадасте найбільш складний випадок у вашій практиці?

— Молода жінка 40 років. З трьома інсультами. З вродженою патологією судин.

■ І в неї буде нормальне життя?

— Так, нормальне. Сьогодні я її виписала — вона пішла своїми ногами. В задовільному стані. У неї це буде реабілітація: лікувальна фізкультура, масаж, голкорексфлексотерапія. Усе це допомагає відновлювати функції пошкоджених кінцівок. А ще — заняття з логопедом і психологом. Це дуже важлива складова частина після лікування інсульту — лікування реабілітаційне.

■ Які найбільш ефективні методи лікування?

— Найефективніше при ішемічному інсульті — введення препарату актилізе у перші чотири—чотири з половиною години після виникнення інсульту, якщо інсульт виклика-

ний тромбом. Повне розчинення тромбу сприяє відновленню всіх функцій, відновленню втрачених рухів. Дуже важливо, щоб потерпілий потрапив у медичний заклад у терапевтичне вікно 4,5 години і була проведена КТ ангиографія.

■ Які основні причини можуть призвести до інсульту?

— Артеріальна гіпертензія, атеросклероз, цукровий діабет.

■ А алкоголь?

— Так. Зловживання алкоголем сприяє згущенню крові й утворенню тромбів та формуванню атеросклеротичних бляшок. І горілка, і вино, і коньяк... Алкоголь — одна з основних причин майбутньої біди.

Неспокійні чергування

Сьогодні п'ятниця, і в завідувачій центром неспокійні і день, і ніч — вона чергує. Вже 19:00. «Влітає» медсестра: «Швидка» привезла хворого. Суїцид!»

Пані Інна йде оглядати пацієнта. А я продовжую спілкуватися з невропатологом Тетяною Жоровою.

— Щодо суїциду — це досить поширений в патології синдром. Але він належить все-таки до психіатричних захворювань і займаються ним лікарі-психіатри. Випадає займатися ним і суміжним спеціалістам. Оскільки я невропатолог, то займаюся неврологічними захворюваннями, які також призводять до глибокої депресії на тлі гострого порушення мозкового кровообігу, — інсульту.

У деяких пацієнтів розвиваються дуже серйозні неврологічні ускладнення. Симптоматика — пацієнти в депресії, не бачать сенсу жити, замислюються про самогубство. Особливо, коли пацієнт активно працював, був успішним, йому плюс-мінус 50 років. Усе складалося добре. І тут раптом ін-

Навіть якщо ми бачимо війну тільки в телевізорі чи читаємо в новинах, усе відбивається на стані серцево-судинної системи. Це й інсульти, інфаркти, онкологічні захворювання. Стрес, війна призводять до старіння людського організму.

сульт! Інсульт з гострим психологічним дефіцитом. У таких пацієнтів значно погіршується якість життя.

Деякі не можуть прийняти нову для них ситуацію і задовольнити власні потреби. У них розвивається депресія і вони навіть можуть вчинити самогубство. І це мають вчасно помітити суміжні спеціалісти та викликати обов'язково психіатра, психолога, залучити родичів. Щоб вони поспілкувалися з хворим.

■ І тоді вдасться відвернути біду?

— Звичайно, якщо в трагічну ситуацію включається вся команда...

■ Це правда, що під час війни з рашистами наші люди емоційно і морально постаріли років на десять?

— На жаль, це близько до реальності... Навіть якщо ми бачимо війну тільки в телевізорі чи читаємо в новинах, усе відбивається на стані серцево-судинної системи. Це й інсульти, інфаркти, онкологічні захворювання. Стрес, війна призводять до старіння людського організму. Відповідно дуже сильно «помолодшали» захворювання. Всі згадані вище хво-

ТАКА РОБОТА

Війна на нервах

Один день із життя центру, де лікують інсульти та інші неврологічні захворювання

роби «полюють» тепер і на молодих...

Тим часом у робочий кабінет повернулася Інна Олександрівна. Пацієнт живий — і це головне. Тож ми продовжуємо розмову. І я цікавлюся, а що допомагає в лікуванні при нервових захворюваннях? Кохання, наприклад, допомагає?

— Звичайно, допомагає. У нас навіть був роман пацієнтки і військового. Кохання стимулює вироблення позитивних гормонів — ендорфінів. Це веде до швидкого одужання. А вона лікувала звичайний радикуліт. І утворилася гарна сім'я.

■ У вашому центрі на амбулаторному і стаціонарному лікуванні багато пацієнтів з діючих бойових частин...

— Так, у них черепно-мозкові травми, невралгії, неврити. Ми охоче допомагаємо і госпіталізуємо їх. Намагаємося за можливості призначити ліки максимально безкоштовно. Тому що вони ризикують і жертвують своїм життям заради майбутнього наших дітей.

■ Що у вашій роботі є найскладнішим?

— Повідомляти родичів, що хворого не можна вилікувати...

■ Мається на увазі онко?

— Не тільки. Є важкі інсульти, коли вражені важливі структури головного мозку. І це призводить до смерті.

У кабінеті завідувачою знову лунає телефонний дзвінок — черговий виклик. Вона знову йде в

Інна Григор'єва.

Один проти п'яťох

Ми прощаємося з пані Інною, і вона насамкінець радить зайти в палату № 4, де лікуються двоє бійців ЗСУ. Це Микола і Дмитро. Медсестра щойно зняла крапельницю, і я можу провести коротеньку розмову з ними.

Микола Васильович 1955 року народження, служить у Гатненській теробороні. Нагороджений медаллю «Захисник Батьківщини» — за охорону мостів і Одеської траси. Він

поверхах. Вдалося. Та краще не згадувати... Постійно думав про своїх доньку і сина... П'ять і чотири рочки... Могли залишитися без батька... Але Бог був зі мною!

Народжений у сорочці

Завершуючи цей матеріал, хочу згадати свого доброго знайомого, українського поета Аркадія Музичука. Для мене він — приклад того, як щоденна праця і позитивне налаштування допомагають боротися з хворобою та її наслідками. Він — автор понад 30 поетичних і прозових книжок, сповнених гумору і любові до життя. Ні деньочка без рядочка — таким є життєве кредо Аркадія Музичука, а його численні поетичні та прозові твори відзначені національними літературними преміями.

Кілька років тому Аркадій Музичук серйозно захворів. Були підозри на інфаркт, але в Олександрівській лікарні, де він лікувався близько трьох місяців, консилиум визначив інсульт. Коли переглянули знімок мозку, то один з лікарів сказав: «Хворий народився в сорочці. Пошкоджено половину мозку»...

Але... Весь час у лікарні Аркадій Музичук продовжував писати вірші і звеселяв своїм гумором лікарський колектив і хворих. Поет навіть не втратив здатність повноцінно рухатися і зараз ходить на улюблену риболовлю в селі, де він мешкає.

Коли я розповів цю дивовижну історію, адже інсульт — справа надсерйозна, Інні Олександрівні, вона сказала:

— Усе залежить від зони ураження мозку! І площі ураження... Ваш знайомий справді народився в сорочці... ■

P.S. Коли цей матеріал готувався до друку, стало відомо, що Володимир Колодязний, наш багаторічний автор, а в минулому — сценарист і редактор «Укртелефільму», несподівано пішов із життя. Світла пам'ять покійному, співчуття родині.

Григорій ХАТА

■ СПОРТИВНА ГІМНАСТИКА

Урожайний сезон

Юний лідер гімнастичної збірної України регулярно потрапляє в призи на ключових міжнародних стартах

У нинішньому сезоні нова зірка вітчизняної спортивної гімнастики — Ілля Ковтун — не втомлюється підтверджувати, що не даремно вдруге поспіль потрапив до числа претендентів на звання кращого гімнаста року в Європі. У 2023-му вихованець Ірини Надюк уже виграв вісім нагород на чотирьох етапах Кубка світу, зробив медальний хет-трик на континентальному форумі й двічі піднявся на п'єдестал на першому для себе в поточному році етапі Кубка світового виклику.

На кожному з цих представницьких турнірів 19-річний уродженець Черкащини у всій красі проявив себе у своїй коронній дисципліні. Неперевершені виступи на паралельних брусах дозволили Іллі стати чемпіоном Європи-2023 та виграти на цьому снаряді загальний залік цьогорічного Кубка світу.

На КС-2023 Ілля загалом виборов п'ять золотих, дві срібні та одну бронзову медаль, що дозволило йому, окрім перемоги на паралельних брусах, виграти ще й залік на поперечині.

«Сезон, на мою думку, пройшов непогано, адже ми маємо досягнення й результат. Мій тренер Ірина Надюк вважає, що ми відпрацювали на повну. Незважаючи на те, що в нас були індивідуальні етапи Кубка світу, я щоразу виконував усі снаряди, тобто робив багатоборство», — зауважив Ковтун.

А на чемпіонаті Європи до «золота» на паралельних брусах Ілля додав дві «бронзи» — на поперечині та в «абсолюті». Перші цьогорічні виступи на Кубку виклику він

завершив перемогою на своєму коронному снаряді та став третім у вправах на коні. Цікаво, що в першій половині сезону Ілля відзначився медальними виступами на всіх снарядах, окрім кілець.

«Кільця для мене дуже складні з очевидних причин — мій зріст та нелегкий кістковий скелет. До того ж у мене вже два роки як залишається проблема зі старою травмою плеча. Але ми залікували плече й розробили з тренером власну індивідуальну роботу на кільцях, щоб підняти складність і покращити оцінку виконання. Загалом, ми ніколи не зосереджуємося на медалях. Маємо стартити, плануємо підготовку, виконуємо свою роботу й перевіряємо її результат на змаганнях. Потім вносимо корективи в нашу діяльність і рухаємося далі», — пояснив свій принцип роботи гімнаст.

Ілля каже, що задоволений стабільністю на всіх шести снарядах. Після ЧС-2023 в Анталії Ковтун радів, що зміг там максимально гарно пройти всю свою шістьку. Задоволений готовністю Ковтуна й головний тренер збірної України Геннадій Сартинський. Після континентальної «бронзи» в «абсолюті» наставник сказав, що Ілля зробив те, що не кожен спортсмен може, — витримав навантаження і дійшов до кін-

На паралельних брусах Ілля Ковтун виграв загальний залік КС-2023 та здобув «золото» на цьогорічному єврофорумі.
Фото з сайту www.gymnastics.sport.

ця всієї змагальної програми.

На чемпіонат світу до Антверпена збірна України їде з метою здобути командну ліцензію на Олімпіаду-2024. «Нашій четвірці необхідно готувати конкурентні стабільні багатоборства», — наголошує Ковтун.

До ЧС-2023 в Антверпені готується й олімпійський чем-

піон-2016 Олег Верняєв, якому Міжнародна федерація гімнастики до двох (із чотирьох) років скоротила допінгову дискваліфікацію. «Верняєв поки що на початковому рівні, адже він тільки починає як слід тренуватися. Сподіваємось, що він підготується до чемпіонату світу. Якщо ж він виступає, то виборює призові місця, іншого

настрою немає», — наголошує Сартинський.

Значимо, що до ЧС готується й інший ветеран української збірної — олімпійський призер Лондона-2012 30-річний Ігор Радивілов. Він досі перебуває в хорошій формі, про що свідчить виграння ним «бронза» ЧС-2023 в опорному стрибку. ■

■ ТЕНІС

Стабільність — ознака класу

На Ролан Гарросі перемогли головні фаворити, а українки суттєво піднялись у рейтингу

Олексій ПАВЛИШ

Головний турнір ґрунтової частини тенісного сезону — Ролан Гаррос — дійшов кінця, і його тріумфаторами стали ті тенісисти, яким давали найбільше шансів, — Іга Швонтек та Новак Джокович.

Лідерка світового рейтингу Швонтек у Парижі захищала не лише звання чинної чемпіонки, а й статус першої ракетки планети — і з обома завданнями впоралась на «відмінно». На шляху до фіналу полячка не програла жодного сету, здолавши, зокрема, і українку Лесю Цуренку, котра через проблеми зі здоров'ям не змогла дограти матч четвертого кола за рахунку 1:5 у першому сеті.

За всіма прогнозами експертів, суперницею Іги у боротьбі за чемпіонський трофей та статус лідерки табеля про ранги мала б стати скандальна білоруска Аріна Сабаленко, яка, як і всі представниці рф і рб, виступає у нейтральному статусі. А українським фанатам тенісу, без сумніву, хотілося б бачити на вирішальних стадіях Еліну Світоліну, котра стрімко повертається на найвищий рівень після декрету. Попри рівну боротьбу в поєдинку 1/4 фіналу з Сабаленко, Еліна все ж поступилась — 4:6, 4:6. Матч українки проти представниці Білорусі, як і у випадку з Маргою Костюк, знову закінчився скандалом: Світоліна не зрадила позиції і відмовилась тисну-

Після чвертьфіналу РГ-2023 Еліна Світоліна повернулася у топ-100.
Фото: Великий теніс України.

ти Аріні руку, та ж навмисно підійшла до сітки, прекрасно розуміючи, що такою жесту не буде, спровокувавши трибуни на свист на адресу Еліни.

Але українка на свист не зважає і від своїх принципів відмовляється не зби-

рається. «Я чітко дала зрозуміти, що рукостискання не буде. Щодо свисту трибун? Я не долар, щоб усім подобатись. Я не буду змінювати свою позицію і захищатиму інтереси своєї країни», — заявила Світоліна.

Мрії ж Сабаленко про фінал сенсаційно розбила чешка Кароліна Мухова, яка зуміла відігратися з 2:5 у вирішальному третьому сеті. У дебютному для себе фіналі «мейджора» Кароліна нав'язала боротьбу титулованій Швонтек, навіть виграла сет, але все ж програла. Іга ж тепер по праву може носити титул «королеви ґрунту», адже три з чотирьох останніх РГ виграла саме вона. Загалом у колекції полячки тепер чотири трофеї із серії «Великого шолома».

Високі результати Світоліної та Цуренко дозволили їм суттєво покращити свої справи у табелі про ранги. Еліна, яка ще два місяці тому не мала рейтингових балів, уже посідає 73-тє місце, і слід очікувати на подальший підйом, адже їй цього року не доведеться захищати залікові бали. Леся ж уперше за чотири роки повернулася у топ-50 — цього тижня вона 45-та.

А в чоловічій сітці обійшлося взагалі без сюрпризів: за відсутності травмованого «короля ґрунту» — 14-разового чемпіона РГ Рафаеля Надаля — титул у фіналі розіграли представник «великої трійки» Новак Джокович і минулорічний фіналіст, норвежець Каспер Рууд. Каспер прогрвав і цього разу — 6:7, 3:6, 5:7, а Новак увійшов в історію — тепер у нього рекордні 23 «шоломи». Натомість у Надаля, який цього року навряд чи повернеться на корт, залишається 22 титули. Ще один бонус для серба — він знову піднявся на першу сходинку в рейтингу АТР. ■

Сергій Ребров
головний тренер національної збірної України з футболу

«Для мене особисто це важливий матч, бо він перший. Я радий, що хлопці серйозно поставилися до гри з Німеччиною. Я вважаю, що ми показали гідний результат».

Григорій ХАТА

■ ЗБІРНА

«Дайте людям емоції!»

У першому матчі з новим тренером національна команда України не втримала перемогу над збірною Німеччини

Сергій Ребров залишився задоволеним своїм дебютом на тренерському містку збірної України.

Ідея запросити до збірної України Сергія Реброва захопила уяву керівництва УАФ практично одразу після того, як улітку 2021 року пост головного тренера національної команди залишив Андрій Шевченко. Бажання Андрія Павелка бачити біля керма української збірної саме цього спеціаліста виявилось настільки сильним, що дуже непростою відбір до ЧС-2024 «синьо-жовті» розпочали без повноцінного тренера. В очікуванні бажаного кандидата очільнику УАФ довелося вислухати чимало критики, адже до останнього не було впевненості, що Ребров стане на тренерський місток «синьо-жовтих». Утім, допрацювавши до кінця свій контракт з «Аль-Айном», Ребров прибув до Києва й 7 червня підписав трирічну угоду з УАФ.

Інститутська реформа

«Дуже хотілося б, щоб національна збірна була на всіх фінальних турнірах — Євро-2024, ЧС-2026. Це головні завдання. Для нас принципово важливо, аби була вибудована єдина вертикаль збірних. Сергій Ребров має повністю проаналізувати юнацькі й молодіжну збірні, щоб усі перебували в одній системі координат під орудою штабу національної команди. Я дякую Сергію Станіславовичу за те, що він береться за цю справу. Очікую, що за кілька років побачимо результати цієї роботи», — поділився своїми сподіваннями Андрій Павелко.

В Українській асоціації футболу очікують, що тренерський колектив Сергія Реброва зможе побудувати дієвий інститут збірних, який допоможе головній команді країни покращити свої результати на міжнародній арені.

«Роботодавець повинен вирішувати, які функції він покладає на мене. Якщо він хоче, щоб я це робив, то я це робитиму із задоволенням, тому що це моя країна. Я це робив у київському «Динамо». Це дуже важливо для всіх національних збірних, адже якщо ти хочеш, щоб гравець працював, переходив з одного віку в інший, він має працювати в тій самій структурі», — зазначає новий наставник української збірної.

А будувати нову систему Реброву допомагатимуть його асистенти — Вісенте Гомес, Альберто Босх, Унаї Мельгоса, тренер-аналітик Гліб Платов та наставник воротарів Рустам Худжамов.

Якщо у тренерському штабі Андрія Шевченка переважали італійські спеціалісти, то навколо Реброва зібрані фахівці з іспанським корінням. Тож можна очікувати, що з приходом нового наставника відомітиметься й ігровий стиль української збірної. Яким він буде? Сергій Ребров просить з цим питанням не поспішати, натомість зауважує, що в порівнянні зі стартовим поєдинком євровідбору-2024, що був програний англійцям — 0:2, збірна України має діяти значно агресивніше.

А дебют Реброва на новому посту прийшовся на товариський матч «синьо-жовтих» з ко-

мандою Німеччини. «Я сказав гравцям, що ми повинні дати емоції нашим людям, щоб підтримати їх, повинні показати наш характер на полі. Ця гра не є офіційною, але дуже важливо показати наш характер. Так само важливо показати, що ми тут, що Україна живе й грає у футбол», — розповів Ребров про перші мотиваційні слова на адресу своїх підопічних.

Успіх чи втрата

Для Бундестім матч проти «синьо-жовтих» на 40-тисячному «Везерштадіон» у Бремені мав особливий статус, адже був ювілейним, 1000-м у її історії.

Здавалося, що, швидко відкривши рахунок у матчі, німецькі футболісти будуть готові влаштувати опонентам розгром, а собі — свято. Утім сідали в глуху оборону, остерігаючись можливого фіаско, підопіч-

ні Реброва не стали. Навпаки, пішли вперед і до завершення першого тайму вже були в лідерах. Після перерви перевага «синьо-жовтих» збільшилася до двох м'ячів, і тут вже господарі опинилися в незavidному становищі. Поразка в ювілейному матчі навряд чи входила в плани німецького наставника Ганса-Дітера Фліка, тож його підопічним довелося шукати додаткові резерви для виправлення неприємної ситуації.

«Гра продемонструвала поточний стан нашої команди. Нам слід багато працювати, і ми знаємо, що це тривалий процес. Важливо, що у грі із сильним суперником ми проявили характер», — наголосив очільник німецької збірної, коментуючи підсумкову нічию в матчі.

Трохи фінальної агресії, помноженої на везіння та помилки опонентів — й у підсумку німцям удалося уникну-

ТАБЛО

Товариський матч. Німеччина — Україна — 3:3 (Фюлькрук, 7; Гавертц, 83; Кімміх, 90+1 (пен.)) — Циганков, 18, 56; Рюдігер, 23 (у свої ворота); Н. Трапп, Рюдігер, Раум (Генрікс, 71), Гінтер, Кімміх, Горецка (Мусіала, 62), Шлоттербек (Клостерманн, 46), Брандт (Віртц, 71), Сане, Вольф (Хоффманн, 62), Фюлькрук (Гавертц, 46); У: Трубін, Миколенко, Матвієнко (Соболь, 78), Забарний, Тимчик, Степаненко (Ігнатенко, 65), Судаков, Мудрик (Піхальонок, 78) Циганков (Зубков, 71), Ярмоленко (Маліновський, 65), Довбик (Ванат, 65)).

ти небажаної поразки — 3:3. Здається, не надто засмученими після фінального свистка виглядали й представники української збірної.

На прохання журналістів назвати нічию з Німеччиною успіхом чи втратою Сергій Ребров відповів зустрічним запитанням: «А ви як вважаєте, чи є успіхом зіграти — 3:3 із Німеччиною?».

Зрозуміло, що будь-які висновки на основі неофіційної гри носитимуть неповний характер. Куди красномовнішими виглядатимуть результати двох найближчих поєдинків, які українські збірники зіграють у відборі на ЧС-2024 — проти Північної Македонії (16 червня) та Мальти (19 червня).

Водночас для Сергія Реброва поєдинок проти збірної Німеччини у Бремені — все ж пам'ятний та особливий. «Для мене особисто це важливий матч, бо він перший. Я радий, що хлопці серйозно поставилися до гри. Я вважаю, що ми показали гідний результат. Повторюся, це важливий матч для України. Ми всі вдячні Німеччині за підтримку нашої країни у війні з агресором, за цю зустріч», — наголосив Ребров. ■

Непоступливі німці до останньої секунди боролися за позитивний підсумок матчу з українськими візаві.

У ювілейному, 1000-му поєдинку в своїй історії збірна Німеччини зіграла в результативну нічию з Україною.

Фото пресслужби УАФ.

ЗІРКИ

Подалі від сторонніх очей

Кендалл Дженнер і Bad Bunny намагаються приховати свій роман. Однак у них це погано виходить

Марія ТКАЧЕНКО

Кендалл Дженнер і Bad Bunny знову разом. Закоханих помітили в Беверлі-Хіллз, коли вони прямиували на бранч.

Судячи зі знімків, пара виглядала задумливо (можливо, вони намагалися приховати свої романтичні стосунки). Кендалл була одягнена в косуху, білу майку та джинси. А репер для свого виходу обрав сіре худі та штани темно-рудого відтінку, доповнивши образ бужковою бейсболкою.

Нагадаємо, що вперше про стосунки Кендалл Дженнер і Bad Bunny стало відомо в лютому. Тоді портал DeuxMoі повідомив, що кілька свідків помітили, як пара цілувалася. Згодом інсайтери докладніше розповіли про зірковий

Фото з сайту style.news.am.

роман. «Зараз вони не поспішають. Кендалл і Bad Bunny дуже подобаються одне одному».

Нещодавно закохані разом провели час на музичному фестивалі Coachella.■

ТАКЕ ЖИТТЯ

«Якби я мала дітей, мені довелось б подорослішати»

Дженніфер Кулідж пояснила, чому не має дітей

Марія НЕВЗГЛЯД

Дженніфер Кулідж знову змусила всіх говорити про себе. Напередодні вийшло нове інтерв'ю актриси для британської версії журналу GQ, в якому вона розповіла, чому насправді не має дітей.

За словами знаменитості, вона була не готова до поповнення в сім'ї, бо почувалася дитиною. «Я дуже, дуже незріла. Думаю, що саме це завадило мені завести дітей, адже я сама — як

дитина», — сказала вона.

Актриса додала, що на її рішення також вплинула звичка зустрічатися з імпульсивними чоловіками. «Знаєте, в мене ніколи не було спокійного хлопця, який був би сповнений радості. Такого, що сміється над усіма вашими недоліками. Я ніколи таких не вибираю», — зізналася зірка.

До речі, раніше Кулідж розповіла, що витратила багато часу на чоловіків, які не були заці-

Фото з сайту aferizt.com.

кавлені в ній. «Я думаю, ми маємо по-справжньому подбати про себе та займатися своїми справами. Якщо з'явився хлопець — добре. Якщо ні — також добре», — сказала тоді акторка.■

ПОГОДА

15–16 червня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, без опадів. Вітер північно-східний, 1-3 м/сек. Температура вночі +16...+18, удень +20...+24. Післязавтра вночі +17...+19, удень +22...+25.

Миргород: без опадів. Уночі +15...+19, удень +22...+24.

Вінниця: без опадів. Уночі +12...+17, удень +21...+26.

Одеса: невеликий дощ. Уночі +18...+22, удень +22...+27.

Курорти Карпат: хмарно, невеликий дощ.

Трускавець: уночі +12...+16, удень +17...+21.

Моршин: уночі +12...+16, удень +18...+22.

сонячно

мінлива хмарність

хмарно

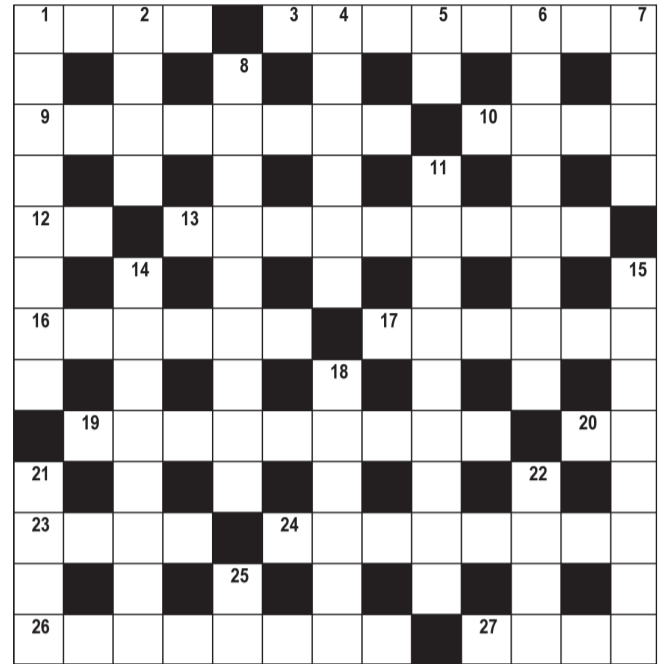
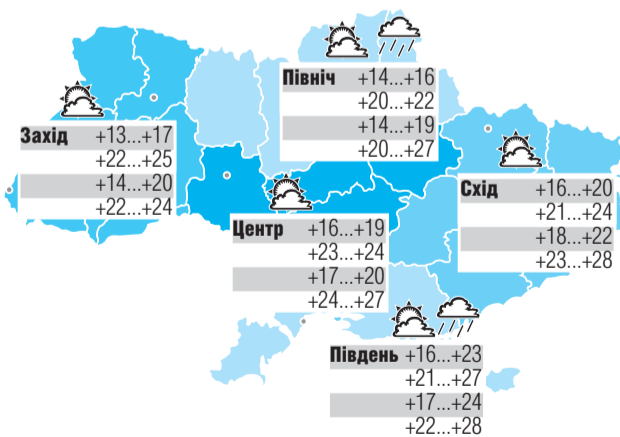
дощ

сніг

дощ, гроза

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №24

По горизонталі: 1. Столиця Перу. 3. Транспортний засіб для перевезення труни з покійником. 9. Головна французька в'язниця, падіння якої стало початком Великої Французької революції. 10. Гори в Південній Америці. 12. Мистецький стиль, що оспівує оголене тіло. 13. Місце на обличчі, куди кріпиться пенсне. 16. Оповідання Михайла Коцюбинського про маленьку дівчинку, яка хотіла допомогти хворій мамі. 17. Довгий час неорана земля, яку «піднімали» в Радянському Союзі. 19. Загальноприйняті правила, норми поведінки, звичаї, що склалися традиційно, але доцільність яких не завжди виправдана. 20. Давньоегипетський бог сонця. 23. «... який — мереживо казкове! ... який — ні краю ні кінця! Зорі й трави, мрево світанкове, магія коханого лиця». (Василь Симоненко). 24. Дуже калорійне чорне вугілля найвищої якості. 26. Жіноча довга сукня спеціального крою для їзди верхи, популярна в XIX столітті. 27. Відомий скіфський цар.

чує можливість пізнання світу. 7. Острів, на якому жив Мінотавр. 8. Керівне розпорядження від вищої інстанції підлеглим. 11. Картина невеликого розміру чи коротенький музичний або поетичний твір. 14. Найдовший у світі музичний інструмент. 15. У башкирів і татар народне свято з нагоди закінчення весняно-польових робіт. 18. Український патріот, що за радянських часів спалив себе на Тарасовій Горі в Каневі, протестуючи проти зросійщення. 21. Засік для худоби, куди закладають сіно чи траву. 22. Природна кислота, що широко застосовують у кулінарії. 25. Старовинна китайська настільна гра. ■

Кросворд №23 від 7 червня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Уже зовсім скоро новий туроператор HIMARS-TRAVEL запустить тури в Крим. HimarsTravel — з нами побачите Крим знову!

Виступає представник України в ООН:

— Коли князь Русі Олег пішов скупатися в річці, москалі вкрали його меч, який він залишив на березі.

Представник московії:

— А до чого тут москалі? Москалів тоді взагалі ще не було.

— Саме про це я й хотів сказати.

В усіх нормальних країнах є преша леді, а в росії — лавров.

— Хто почне сьогоднішнє засідання?

— Можна я?

— Ні, ви знову про москалів будете.

— Так я про екологію.

— Ну тоді добре.

— Любі друзі. Що робиться з нашою екологією? Річки міліють, дерева всихають. Скоро ніде буде втопити чи повісити клятого москаля. ■

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенські булі», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009024 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 111 Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 86734